

TITKOSSZOLGÁLATI LEVÉLTÁR A 21. SZÁZADBAN

BESZÁMOLÓ A TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
2019. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Titkosszolgálati levéltár a 21. században.....	3
A levéltár működésének jogi háttere	9
Levéltári szakmai programok és eseménynapló.....	10
Személyzeti helyzet.....	21
Iratátadás, iratátvétel	22
Állampolgári ügyek intézése	24
Tudományos kutatók fogadása	27
Levéltári feldolgozó munka és annak informatikai támogatása.....	29
Nemzetközi kapcsolatok.....	33
Tudományos feldolgozó munka.....	34
Gazdálkodás.....	37
Publikációk, 2019.....	43

Kiadó: Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára / 2020
1369 Budapest, Pf. 367
www.abtl.hu

Felelős kiadó: Dr. Cseh Gergő Bendegúz főigazgató

Nyomdai előkészítés és kivitelezés: Arcus Stúdió, Vác
ISBN 978-615-6052-04-9

TITKOSSZOLGÁLATI LEVÉLTÁR A 21. SZÁZADBAN

A Történelmi Levéltár 2019. évi működéséről szóló beszámoló címe annak az **intézményfejlesztési stratégiának** a céljait tükrözi, melyet az év során dolgozott ki és fogadtatott el a Levéltár. Az erre való felkészülés határozta meg alapvetően a 2019-es év szakmai munkáját. Ennek a hét évre szóló stratégiának – mely a 2020 és 2026 közötti időszakra tervezett átalakulást és egy számos tekintetben megújult levéltár képét vázolja föl – az alapvető célja, hogy az intézmény kilépjen az „ügynöklevéltár” ráragadt/ráragasztott sztereotípiájából, és a 21. századi kihívásoknak és elvárásoknak megfelelő szolgáltatásokat nyújtó, korszerű, a **nyitottság** és a **jogszerű adatvédelem** egyensúlyát megtestesítő intézményként jelenjen meg a társadalmi közmegítélésben.

A 20. században az elbukott diktatúrák szellemi és erkölcsi örökségének felszámolása világszerte felvetette – és folyamatosan felveti – az elnyomó rendszerek jogsértéseit dokumentáló titkosszolgálati, belügyi archívumok sorsának, a bennük felhalmozott információtömeg kezelésének problémáját. A különböző diktatórikus politikai rezsimeket megdöntő/felváltó rendszerek Dél-Amerikától Németországig, Spanyolországtól Kambodzsaig ezeknek az iratoknak a kezelése során egyszerre – bár eltérő mértékben – érvényesítettek igazságtételi, emberjogi, emlékezetpolitikai, a társadalmi megbékélést szolgáló, illetve tovább élő, rendszerfüggetlen biztonságpolitikai szempontokat. A kelet-közép-európai ún. szocialista rendszerek 1990-ben történt megdöntése után német példára szinte mindenütt létrejöttek olyan levéltári intézmények, melyek elsődleges célja az információs önrendelkezés elve alapján történő állampolgári adatszolgáltatás lett, ami mellett természetesen foglalkoznak a korszak tudományos feltárásával, bemutatásával és a rendszer áldozatai méltó emlékeztetésének ápolásával is. A Magyarországon erre a célra létrehozott Történelmi Levéltár feladatköre és felelőssége mindezeknél is bővebb annyiban, hogy jelenleg már az 1990 utáni nemzetbiztonsági szolgálatok iratkezelésének felügyeletéért és iratainak majdani átvételéért is felelős az intézmény. Az 1990 előtti állambiztonsági és az 1990 utáni nemzetbiztonsági iratok kezeléséből adódó kettős feladatkör, a hasonló intézményekkel szemben világszerte megfogalmazódó elvárások változásai, valamint a technikai környezet és a kommunikációs csatornák folyamatos átalakulása új kihívások elé állítják a Történelmi Levéltárat is, mely kihívások az intézmény tervszerű és nagyszabású stratégiai fejlesztését követelik meg az elkövetkező években. Ez a fejlesztés egyszerre kell érintse a Levéltár hagyományos szolgáltatásait (az ügyfél- és kutatószolgálatot vagy a közművelődési tevékenységeket), valamint a 2017-es törvénymódosításból következő új feladatköröket (a nemzetbiztonsági iratok kezelésének felügyeletét és biztonságos megőrzését) is. A fejlesztések egyik alapvető célja a **levéltári tudás és információ „társadalmosítása”**: a kutatás és az adatszolgáltatás földrajzi korlátainak lebontása **internetes kutatás és ügyfélkapus adatszolgáltatás** biztosításával; a **középiskolai és egyetemi oktatást támogató** informatikai és közművelődési megoldások kialakítása; modern, **interaktív kiállító- és közösségi tér** megteremtése. Nem kevésbé fontos cél az elkövetkező években a számos okból csonka, töredékes vagy megsemmisült **iratanyag hiánypótlása** hazai levéltári forrásokból, külföldi állambiztonsági

archívumokból, magániratokból (családok, személyek hagyatékaiból, volt emigráns szervezetek, pártok irataiból), illetve oral history-interjúk révén. Harmadik, de semmivel sem kevésbé fontos célként tűzte ki maga elé a Levéltár, hogy megfelelő infrastrukturális, adatvédelmi és informatikai fejlesztések révén az 1990 után keletkezett nemzetbiztonsági iratok biztonságos megőrzőjévé, valódi „titkosszolgálati hiteleshellyé” váljon.

A fenti célok megvalósítására való felkészülés, illetve bizonyos elemeinek megvalósítása több területen is megkezdődött az év során. Az **informatikai infrastruktúra és a központi adatbázis fejlesztése** is alapvetően egy új, széles körű internetes szolgáltatásokat nyújtó levéltári rendszer kialakításának az előmunkálatai voltak. A nyitott, szolgáltató levéltár koncepciójába illeszkednek a Történelmi Levéltár egyre népszerűbbé váló nyílt rendezvényei: a **Történelmi Kávéház**, a **Dokufilmklub**, a **Rendhagyó Történelemórák**, a **Séta a titkok házában**, az intézmény bemutatkozása a **Kulturális Örökség Napjain** vagy a **Kutatók Éjszakáján**, sőt ebben az évben az **Irodalom Éjszakája** című rendezvénysorozat egyik helyszínéül is kiválasztották a Levéltárt.

A Levéltár **vándorkiállításai** (*A remény napjai. Magyarország – 1956; Recsk – a magyar GULAG; Bányászatták a Rákosi- korszakból; Bibó István a tudós és államférfi*) és alkotói már nem csak idehaza, de az erdélyi és kárpátaljai magyar közösségben is szívesen látott vendégek. Úgyszintén a Levéltár által közvetített szakszerűséget, korszerűséget és nyitottságot igyekszünk közvetíteni a **Recski Nemzeti Emlékparkban** folyamatosan működtetett hagyományos és interaktív digitális kiállításunkkal, melynek csak a 2019. évben több mint 16 ezer látogatóját tudtuk közelebb hozni a 20. századi magyar történelem eseményeihez.

Intézményünk a folyamatos kapcsolattartás és a levéltári anyag közérdeklődésre számot tartó elemeinek rendszeres publikálása révén a levéltári szférán belül már jelenleg is a legszélesebb körű érdeklődő csoporttal rendelkezik a legnagyobb közösségi oldalon. Mindez egyértelműen rávilágít arra a társadalmi igényre, mely az ún. szocialista korszak titkosszolgálatának és a magyar társadalom konfliktusainak és/vagy együttélésének **szakszerű és korszerű** bemutatása iránt megmutatkozik. Közel 12 ezer állandó követő és esetenként 50-60 ezres olvasottság igazolja vissza a Levéltár munkatársai ebbéli meggyőződését és az általuk befektetett energiát.

Szintén a fent vázolt intézményi megújulás irányába mutatnak a 2019-es év azon eredményei, melyek a levéltári anyag hiánypótlására irányultak. Újabb közel százezer oldalnyi magyar vonatkozású iratot sikerült lemásoltatnunk a **romániai CNSAS levéltárban**, magánirat-hagyatékokat vettünk át a **kanadai magyar emigrációs közösségből** és **magyar magánszemélyektől**, de ebbe a folyamatba illeszkedik a **ki- és hazatelepültekkel kapcsolatos útlevélügyek** (az ún. konzuli irategyüttes) átvétele is az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóságtól. A fentiekén túl intenzív forrásfeltárási és publikációs együttműködést indítottunk, illetve folytattunk az **Orosz Állami Katonai Levéltárral (RGVA)**, **Ukraina Biztonsági Szolgálat (SZBU) Levéltárával**, illetve az **Ukrán Nemzeti Emlékezet Bizottsága Levéltárával**, mely intézményekben a korszak legfontosabb, máig „rejtőzködő” magyar vonatkozású forrásait őrzik. A Levéltár nemzetközi kitekintését és az emigráció története – valamint az emigrációs hagyatékok – felé megnyilvánuló érdeklődését jelzi, hogy 2019 novemberében egész napos tudományos konferenciát is szenteltünk a témának **Magyar emigráció az állambiztonság görcsöve alatt** címmel.

Az intézményi megújulás és szemléletbeli átalakulás természetesen nem járhat a Levéltár hagyományos funkcióinak elhanyagolásával vagy háttérbe szorulásával. Mindez jól tükröződik az **állampolgári adatszolgáltatás** és a **tudományos kutatók kiszolgálása** terén megmutatkozó eredményekben.

2019 mindkét területen **rekordévnek** számít. Az intézmény megalakulása óta soha annyi iratmásolat kiadásával nem szolgáltuk az állampolgári iratmegismerés lehetőségét és a tudományos feldolgozó munkát, mint 2019-ben: előbbi esetben közel 58 ezer, utóbbiban közel 130 ezer oldal kiadásával járultunk hozzá az egyéni és a kollektív információs kárpótlás folyamatához. Ezen a téren érdemes még egy adatot kiemelni a Levéltárral kapcsolatban táplált sztereotípiák kapcsán: a tudományos kutatók számára kiadott másolatok kevesebb mint 1%-a esetében kellett valamilyen anonimizálást végezni (az érintettek személyiségi jogainak védelme érdekében), vagyis a megrendelt másolatok 99%-a teljes egészében, korlátozások nélkül áll a kutatók rendelkezésére.

A fent vázolt – és az alábbiakban részletesen is tárgyalt – eredmények kiemelése mellett nem lehetünk el szó nélkül a levéltári funkcióváltozásokkal együtt járó elhelyezési és infrastrukturális kérdések mellett sem. Az elmúlt időszakban az alapfeladatok bővülése miatt az új iratanyagok befogadásának raktározási feltételeit sikerült megteremtünk, ez azonban csak a levéltári munkaterek rovására valósulhatott meg. Az intézmény munkatereinek „kiterjesztése” és **szomszédos irodák hosszú távú bérlése** a jelenlegi helyzetben, a Levéltáron kívül álló okok miatt, valószínűleg **nem valósulhat meg**. Ez a helyzet a mindennapos levéltári tevékenységeknek – az intézmény stratégiai céljaival összhangban történő – **újragondolását** teszi szükségessé. Az elkövetkező időszakban valószínűleg csak az **internetes szolgáltatások** mind szélesebb körének kialakításával, a nem feltétlenül helyhez kötött feladatellátás átmeneti vagy részleges **kihelyezésével** és a belső munkaterek **átalakításával, átszervezésével** tud majd az intézmény megfelelni az alapfeladatok ellátásából és a fent vázolt stratégiai célok megvalósításából következő kihívásoknak.

A LEVÉLTÁR MŰKÖDÉSÉNEK JOGI HÁTTERE

A Történeti Levéltár munkájának jogi alapjait továbbra is az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény, a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről elfogadott 1995. évi LXVI. törvény, a minősített adat védelméről rendelkező 2009. évi CLV. törvény, a 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról, a közlevéltárak és a nyilvános magánlevéltárak tevékenységével összefüggő szakmai követelményekről kiadott 27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet, valamint a Levéltár Szervezeti és Működési Szabályzata határozták meg.

A 2003. évi III. törvény hatálya kiterjed a következő iratokra és adatokra:

- ▶ a Belügyminisztérium volt III. Főcsoportfőnökségénél, ennek területi és helyi szerveinél, illetve elődeiknél (a Magyar Államrendőrség budapesti és vidéki főkapitányságának Politikai Rendészeti Osztályain és a Gazdasági Rendészeti Osztályok operatív csoportjaiban, a Magyar Államrendőrség Államvédelmi Osztályánál, a Belügyminisztérium Államvédelmi Hatóságánál, az Államvédelmi Hatóságnál, 1953 és 1956 között a Belügyminisztérium államvédelmi feladatokot ellátó szervezeti egységeinél, a Belügyminisztérium Politikai Nyomozó Főosztályánál), a Belügyminisztérium Határőrség Felderítő Osztályánál, valamint a Honvédelmi Minisztérium volt Katonapolitikai Osztályán, a Katonapolitikai Csoportfőnökségén, a Katonai Elhárító Főcsoportfőnökségén, a IV. Főcsoportfőnökségén, a Magyar Néphadsereg Vezérkara 2. Csoportfőnökségén, a Belügyminisztérium volt Külügyi Osztályánál, a Nemzetközi Kapcsolatok Osztályánál, a Belbiztonsági Osztályánál, az Állambiztonsági Operatív Nyilvántartó Osztályánál keletkezett és irattári anyagukba tartozott iratok;
- ▶ a Honvédelmi Minisztérium volt Magyar Néphadsereg Vezérkara Felderítő Csoportfőnökségénél és elődeinél keletkezett és irattári anyagukba tartozott iratok;
- ▶ a Belügyminisztérium Személyzeti Főosztályánál a Belügyminisztérium III. Főcsoportfőnökségének alkalmazottaival és a „titkos”, illetve a „szigorúan titkos” állományú munkatársaival kapcsolatban keletkezett és irattári anyagukba tartozott iratok;
- ▶ az egyes fontos, valamint közbizalmi és közvélemény-formáló tisztségeket betöltő személyeket ellenőrző bizottságnál keletkezett és irattári anyagukba tartozott iratok;
- ▶ az 1945. január 1. és 1960. április 1. között a magyar hatóságok határozata alapján végrehajtott zárt, táborszerű fogva tartásra (internálás, kényszermunka), közbiztonsági őrizetre, kényszerlakhely kijelölésre (kitelepítésre) vonatkozó iratokból a Belügyminisztériumban kialakított gyűjtemény;
- ▶ az egykori Belügyminisztériumban vagy más államigazgatási szervnél keletkezett, valamint a már más közlevéltárakban és nyilvános magánlevéltárakban őrzött államvédelmi, illetve állambiztonsági adatokat is tartalmazó iratok másolata;
- ▶ a Levéltár a fent felsoroltakon túl jogosult a nemzetbiztonsági szolgálatok iratainak átvételére és kezelésére is.

LEVÉLTÁRI SZAKMAI PROGRAMOK ÉS ESEMÉNYNAPLÓ

2019. január 1.

Hatályba lépett az intézmény új – az időközben történt jogszabályi változásoknak megfelelően aktualizált – Szervezeti és Működési Szabályzata.

2019. január 9.

Nagy Ferenc miniszterelnök – Magyarország 1944–1947 – harc a hatalomért címmel került bemutatásra Dokufilmklubunk keretében az 1997-ben készült magyar dokumentumfilm. Az eredetileg két részes filmből az alkotók által oktatási célra készített változatot mutattuk be.

2019. január 10.

Az Információs Hivatal főigazgatója, Czukor József nb. vezérőrnagy és két vezető beosztású munkatársa látogatást tett Levéltárunkban. Megállapodás született arról, hogy – a Nemzeti Emlékezet Bizottságát is bevonva a szakmai munkába – a „30 éve szabadon” program keretében közös történelmi kutatási programot valósítunk meg. Ennek előkészítése keretében az érintettek március 17-én, április 24-én és május 21-én egyeztették a tennivalókat.

2019. január 10.

Bencsik Péter *Testvéri segítség és közös harc. Fejezetek a magyar–csehszlovák belügyi kapcsolatokból, 1956–1989 – cseh források alapján* címmel tartott előadást Történelmi Kávéház programsorozatunk keretében.

2019. február 6.

Dokufilmklubunk keretében a *Fedőneve „Bíboros” – az állambiztonsági szervek célkeresztjében* című 2017-ben készült filmet mutattuk be.

2019. február 14.

Erdős Kristóf *„100 cigiért vonaton egész Ausztriát át lehet utazni”. Magyar menekültélet Salzburgban a II. világháború utáni első években* címmel tartott előadást a Történelmi Kávéház programsorozatunk keretében.

2019. február 19.

Alföldi Vilma *Kötél általi halálra ítélem. Budapest–Nyíregyháza–Vitka, avagy egy országosnak beállított „államellenes szervezkedés” felszámolása 1949–1953* című könyvét Bandi István kollégánk mutatta be a Levéltárban.

2019. március 1.

Palasik Mária a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemen Kolozsvárott előadást tartott a *Kutatási lehetőségek és információs kárptólás a Történelmi Levéltárban* címmel.

2019. március 6.

Dokufilmklubunkban *A szabadság bolond körei – Goldschmidt Dénes* című, 2018-ban készült filmet mutattuk be.

2019. március 13.

Stefano Bottoni *A vidám barakk és a morgós különc. Magyarország és Románia az államszocializmusban* címmel tartott előadást Történelmi Kávéház programsorozatunk keretében.

2019. március 28.

Az Irodalom Éjszakája című programsorozat 2019-es helyszínei közé a Levéltárt is beválasztották. Ennek keretében az intézményben Gászó György színművész olvasott fel Vida Gábor *Egy dadogás története* című regényéből.

2019. április 3.

Dokufilmklubunk programjában a 2018-ban készült *A sólyom röpte* című filmet nézhatték meg az érdeklődők.

2019. április 5.

Palasik Mária a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola és a „Génus” Jótékonyági Alapítvány Tehetséggondozás a tudományok útján program keretében *A Történelmi Levéltár szerepe a 20. század történetének kutatásában* címmel tartott előadást Beregszászon.

2019. áprilisi 11.

Várad Natália *Az 1956-os kárpátaljai politizáló csoportok bemutatása a KGB- dokumentumok tükrében* címmel tartott előadást a Történelmi Kávéház programsorozatunk keretében.

2019. május 1.

Az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára és Recsk Nagyközség Önkormányzata közötti együttműködési megállapodás alapján *2019. május 1. és 2019. november 15. között* ismét látogatható volt a Levéltár *Recsk – kényszermunkatáborok, 1950–1953* című állandó kiállítása. Az egykori munkatábor őreinek törzsépületében berendezett, szakszerű tárlatvezetéssel kísért kiállítás korabeli levéltári dokumentumokon, fényképeken, tárgyi emlékeken, valamint

interaktív számítógépes modellen keresztül mutatja be az internáló- és kényszermunkatáborok történetét és működését.

2019. május 8.

Dokufilmklubunk a *Kalef – a Moszkva téri galeri* című, 2007-ben készült dokumentumfilmet mutatta be.

2019. május 9.

Soós Viktor Attila *L'ÉK"-et kap a Világosság. Az Állami Egyházügyi Hivatalba telepített rezidentúra és K-lakás az egyházak irányába végzett hírszerzés szolgálatában* címmel tartott előadást Történelmi Kávéház programsorozatunk keretében.

2019. május 16.

Együttműködési megállapodást írt alá dr. Szatmári Péter, a Milton Friedman Egyetem rektora és dr. Cseh Gergő Bendegúz, az ÁBTL főigazgatója. A megállapodás célja jövőbeni közös forráskiadványok kiadása, közös konferenciák rendezése, a zsidó egyesületek és szervezetek történetére vonatkozó közös adatbázis építése és a zsidóság történetére vonatkozó állambiztonsági források feltárásában történő együttműködés.

2019. május 22.

Az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára tudományos konferenciát rendezett *A Rajk-per éve: közelítések 1949-hez* címmel, melyen a következő előadások hangzottak el:

- ▶ Ötvös István: *A Rajk-per és a Rajk-perek*
- ▶ Cserényi-Zsitnyányi Ildikó: *A Rajk-ügy „járatai” Petőfi-bányán*
- ▶ Bank Barbara: *Fedőneve: „Marcsa”*
- ▶ Szelke László: *Papp Simon és a MAORT-per*
- ▶ Baráth Magdolna: *A sztálini rendszer létrejötte a szovjet blokk országaiban*
- ▶ Rác Attila: *Az egyesült párt első éve. Az MDP fővárosi párt szervei 1948–1949-ben*
- ▶ Takács Róbert: *„Szabad emberek szabad sajtója.” A magyar sajtó szovjetizálása 1949-ben*
- ▶ Köbel Szilvia: *1949 a jogalkotásban, különös tekintettel a Magyar Közigazgatási Bíróság megszüntetésére*
- ▶ Germuska Pál: *Technológia versus politika, avagy miért nem lett nehézipari gócpont Mohács?*
- ▶ Bódy Zsombor: *Alumínium 1949: egy iparág szovjetizálása*
- ▶ Tulipán Éva: *A nép hadseregének programja*
- ▶ Krahulcsán Zsolt: *A Belügyminisztérium Politikai Kollégiumának működése, 1948–1950*
- ▶ Petrás Éva: *A Demokrata Néppárt „önfeloszlata”*
- ▶ Székér Nóra: *Egy spanyol–magyar diplomáciai játszma: a madridi Magyar Királyi Követség megalapítása 1949-ben*
- ▶ Papp István: *A „véres költő” temetése*
- ▶ Müller Rolf: *Dr. Podhradzsky Lajos eltűnt.*

2019. május 24–26.

Pócs Nándor tudományos kutatónk a Cracovian Congress of Historian Students – The Idea Of Liberty and Independence during 19th and 20th century in Central and Eastern Europe program keretében Krakkóban *Of Kálmán Zsabka and the antinazi resistance in Budapest 1944–1945* címmel tartott angol nyelvű előadást.

2019. május 28.

Cseh Gergő Bendegúz főigazgató részt vett és *Historical Archives. Education and public dissemination of knowledge* címmel előadást tartott a lengyelországi Plock városában rendezett, The Polish Nationwide Archiving Seminar elnevezésű levéltári konferencián.

2019. május 28.

A Magyar Nemzeti Levéltár, az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára és a Pannonhalmi Főapátság együttműködésének eredményét, a **Bencések Magyarországon a pártállami diktatúra idején** című kiadványsorozat második és harmadik kötetét mutatta be Gárdonyi Máté, a Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola tanára, valamint Gyarmati György, az ÁBTL ny. főigazgatója.

2019. június 5.

A Dokufilmklub keretében ezen a napon a 2002-ben készült *Kiutazása közérdeket sért* című film került bemutatásra.

2019. június 7.

Szekér Nóra tudományos kutatónk a Polska Wielki Projekt (Poland – the Great Project) Congress rendezvényén *Post-Christian continent? The place of Europe on the spiritual map of the World* című kerekasztal- beszélgetés résztvevője volt.

2019. június 7–8.

A Történeti Levéltár is részt vett a III. Levéltári Pikniken. A Magyar Levéltárosok Egyesülete és Budapest Főváros Levéltára által meghirdetett rendezvény fő témája a magyarországi fürdőkultúra volt. Standunkon kiadvány-árúsítással, szórólapokkal, felnőtt- és gyermekjátékokkal mutatuk be levéltárunk tevékenységét, őrzött iratanyagát az érdeklődőknek. A rendezvény programjaihoz kapcsolódva elkészítettünk egy a Balatont és a balatoni fürdőkultúrát az állambiztonság szemszögén keresztül bemutató képes kiadványt, *Veszélyes vizeken. A magyar tenger mint elhárítási terület* címmel, melyről Sz. Kovács Éva kolléganőnk tartott előadást.

2019. június 13.

Kettős könyvbemutató a Történeti Levéltár és a Kronosz Kiadó közös rendezésében. Farkas Györgyi *Megszállás vagy segítségnyújtás. A Csehszlovákia elleni intervenció fogadtatása Magyarországon 1968-ban* című könyvét Bencsik Péter egyetemi adjunktus (SZTE BTK Szeged) méltatta, Gyarmati György *Rendszertitkok – szolgálkával és szolgálatokkal* című könyvét pedig Bánkuti Gábor egyetemi docens (PTE BTK Pécs) ismertette.

2019. június 13.

Czene-Polgár Viktória *Pénzügyi jellegű bűncselekmények megítélése a Rákosi-korszakban* címmel tartott előadást a Történelmi Kávéház programsorozatunk keretében.

VESZÉLYES VIZEKEN

A magyar tenger mint elhárítási terület

Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára
2019

GYARMATI GYÖRGY
Rendszertitkok
szolgálkával és szolgálatokkal

KRONOSZ
KIADÓ

2019. június 25–27.

Cseh Gergő Bendegúz főigazgató és Baráth Magdolna nemzetközi referens Moszkvában tárgyalásokat folytatott az **Orosz Állami Katonai Levéltár** (RGVA) vezetőivel a közös kutatási program folytatásáról és a tervezett közös orosz–magyar levéltári forráskiadvány tartalmáról.

2019. szeptember 4.

A *Volt egyszer egy misszió* című, 2016–2017-ben készült dokumentumfilm első részét mutatuk be Dokufilmklub programunk keretében.

2019. szeptember 12.

Bandi István *Az 1989-es romániai forradalomba történő magyar beavatkozás kérdése* címmel tartott előadást a Történelmi Kávéház programsorozatunk keretében.

2019. szeptember 17.

2019. szeptember 17-én **Jevgenyij Shabalin**, a Szverdlovszk Megyei Állami Levéltár igazgatója és **Szergej Kuksza**, Irbit város levéltárának igazgatója tett látogatást a Levéltárban.

2019. szeptember 21–22.

A Kulturális Örökség Napjai keretében széles programajánlattal vártuk a résztvevőket. Angol és magyar nyelven vezetett séták keretében mutattuk meg az érdeklődőknek levéltárunk épületét, valamint egyéb programok során ismertettük meg a látogatókat feladatainkkal és a nálunk őrzött iratanyagokkal. Ezen kívül állambiztonsági oktatófilmek vetítésével, az 1956-os forradalom eseményeit bemutató kiállítással, valamint a Történeti Levéltár és a Magyar Nemzeti Levéltár *„Ez a sugárzás nem ismer határokat”. Dokumentumok a csernobili katasztrófa magyarországi következményeiről* című közös kiadványának könyvbemutatójával, továbbá

egyéb előadásokkal is készültünk a látogatók fogadására. Vendégelőadónk volt Murádin János Kristóf, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Kolozsvári Karának docense, aki „*Ha a jóisten hazasegít, nehezen fognak megismerni*”. Erdélyi magyar és német civilek szovjet fogságban 1944 és 1953 között címmel tartott előadást, amelyet Lovász Noémi festőművész Gulag-tárgyú képeiből válogatott kiállítás illusztrált. Ezzel emlékeztünk mindazokra, akik 75 évvel ezelőtt megjárták a hadifogság és a civil kényszermunka kálváriáját.

2019. szeptember 25.

Nagy Mihály Zoltán és Denisa Bodeanu *(Le)hallgatásra ítélve. Márton Áron püspök lehallgatási jegyzőkönyvei (1957–1960)* című kötetéről Nagy Mihály Zoltán, Gyarmati György, Petrás Éva és Bánkuti Gábor beszélgetett a Levéltárunkban tartott könyvbemutatón.

2019. szeptember 25–26.

Cseh Gergő Bendegúz főigazgató részt vett és beszámolót tartott az állambiztonsági iratokat kezelő közép-európai társszervek éves találkozásán Pozsonyban.

2019. szeptember 27.

A *Kutatók Éjszakáján* a Levéltár ismét megnyitotta kapuit a látogatók előtt. A rendezvény jellegének megfelelően az érdeklődők ezúttal kilenc előadást hallgathattak meg a titkosszolgálatok titkos módszereiről, majd az iratórzó raktárakban ismerkedhettek meg az 1990 előtti állambiztonsági iratok kezelésével.

2019. október 2.

A *Volt egyszer egy misszió* című, 2016–2017-ben készült dokumentumfilm második részét mutattuk be Dokufilmklub programunk keretében.

2019. október 10.

Medgyesi Konstantin *Kommunista tömegzavarási technikák a koalíciós években – két Csanád megyei példán keresztül* címmel tartott előadást a Történelmi Kávéház programsorozatunk keretében

2019. október 14–16.

Cseh Gergő Bendegúz főigazgató és Baráth Magdolna nemzetközi referens részt vett az orosz–magyar levéltári vegyesbizottság Szolnokon rendezett találkozásán.

2019. október 20.

Palasik Mária osztályvezető a vancouveri Magyar Házban tartott előadást „*Fontosabb dolgok van ma nektek, mint a mechanika*”. A *budapesti műegyetemisták az 1956-os forradalomban* címmel.

2019. október 23.

Palasik Mária osztályvezető a kanadai nanaimói (British Columbia) Magyar Házában *1956 – A remény napjai. Magyarország 1956* címmel tartott előadást.

2019. október 31.

Együttműködési megállapodás aláírása a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kar Társadalom- és Kommunikációtudományi Intézete, a Nemzeti Emlékezet Bizottsága és a Történelmi Levéltár között. A három intézmény a különböző időszakokban született **hálózati statisztikai adatszolgáltatások** számítógépes feldolgozásában, illetve az adatok elemzéséhez szükséges informatikai megoldások kifejlesztésében és alkalmazásában működik együtt.

2019. november 4.

A Levéltár főigazgatója Pomázon, a művelődési ház nagytermében nyitotta meg a Borvendég Zsuzsanna, Palasik Mária és Szekér Nóra által összeállított, *A remény napjai. Magyarország – 1956* című vándorkiállításunkat.

2019. november 6.

Az ismeretlen Antall József – alámerülés, kibekkelés című, 2017-ben készült filmet láthatták az érdeklődők a Dokufilmklubban.

2019. november 12.

Recsk – a magyar GULAG című kiállítás megnyitása Nagyváradon a Királyhá-gómelléki Református Egyházkerület Székházában. Az ezt követő, a magyaror-szági és romániai internálótáborokról és kitelepítésekről szóló beszélgetésen, amelyet Forró László főjegyző úr moderált, Palasik Mária történész vett részt.

2019. november 14.

Pócs Nándor *Az ellenállás elviselhetetlen fonáksága – Zsabka Kálmán tevékenysége 1944-ben és azután* címmel tartott előadást Történelmi Kávéház programsorozatunk keretében.

2019. november 20.

Tudományos konferenciát tartottunk a Levéltárban *Magyar emigráció az állambiztonság górcsőve alatt* címmel. A program az alábbi volt:

- ▶ Cseh Gergő Bendegúz főigazgatói köszöntője
- ▶ Okváth Imre: *A Katpol. törekvése a katonai emigráció feltérképezésére*
- ▶ Szekér Nóra: *Tudós emigráció az USA-ban a hidegháború időszakában*

- ▶ Borvendég Zsuzsanna: *Rés a béke frontján – A frankfurti kereskedelmi kirendeltség az ötvenes években*
- ▶ Pócs Nándor: *A hamis vakbélműtét, avagy Kováts Tivadar VKF-ügynök menekülése Magyarországról*
- ▶ Argejő Éva: *Az ÁVH megcsalt szerelmese – Vajda Tibor színeváltozása az ausztráliai emigrációban*
- ▶ Jobst Ágnes: *„Ordasok”: Az oberammergaui NATO-kiképzőközpont magyar tagozatának oktatói*
- ▶ Baráth Magdolna: *A „hazacsalogatás” mint az emigráció bomlasztásának eszköze*
- ▶ Petrás Éva: *Nagy Töhötöm emigrációs tevékenysége*
- ▶ Köbel Szilvia: *Református lelkészek hollandiai emigrációban*
- ▶ Sz. Kovács Éva: *Magyar nők emigrációban*
- ▶ Bandi István: *A román titkosszolgálatoknak a magyar emigráció köreiből végrehajtott befolyásolási kísérletei*
- ▶ Palasik Mária: *Akik nem eresztettek gyökeret Kanadában – A Kanadából amnesztiával hazatért 1956-os emigráció állambiztonsági szűrése.*

2019. november 21.

A Levéltár és a Kronosz Kiadó rendezésében került sor Petrás Éva *Álarcok mögött – Nagy Töhötöm életei* című könyv bemutatójára. A kötetet Bánkuti Gábor, a Pécsi Tudományegyetem BTK Történettudományi Intézetének docense mutatta be.

2019. november 25.

Cseh Gergő Bendegúz főigazgató és Szekér Nóra, a Levéltár kutatója előadást tartott a Gupvi, gulág – Magyarok a szovjet lágerbirodalomban, 1944/45–2019/20 című nemzetközi konferencián *A Szövetséges Ellenőrző Bizottság és az elhurcolt magyarok*, illetve *Csomóss Miklós és 6 társának története* címmel.

2019. november 28-30.

A Levéltár öt munkatársa (Bandi István, Müller Rolf, Palasik Mária, Pócs Nándor, Székér Nóra, Takács Tibor) tartott előadást az *1989 és a rendszerváltás – a társadalmi cselekvés lehetőségei* című konferencián, amelynek a szegedi Szent-Györgyi Albert Agora adott otthont.

2019. december 1.

Recsk – a magyar GULAG című kiállítás megnyitása az Érmihályfalvi Református Veronika Gyülekezeti Központban, amely 2020. január 10-ig tartott nyitva.

2019. december 11.

Palasik Mária az **Országházban mutatta be** A magyar országgyűlések története könyvsorozat egyik kötetét, Fejtl István *Az államszocialista korszak álparlamentje* című könyvét.

2019. december 16.

A Levéltár munkatársa, Müller Rolf Kolozsvárott, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Magyar Történelmi Intézetében „Emlékezetpolitika és erőszak történet a XX. században” program keretében előadást tartott *Erőszakos kép(zet)jeink. A Rákosi-korszak politikai rendőrségének emlékezete* címmel.

SZEMÉLYZETI HELYZET

A Történelmi Levéltár személyi állományának 2019. évi mozgását alapvetően a nyugállományba helyezések, a jogviszony-megszüntetések, valamint a kinevezések alakították. Április 1-jétől Szuhanyik Zoltán az új gazdasági és üzemeltetési főosztályvezető, szeptember 1-jétől pedig Haász Réka tölti be a Levéltári Főosztály Iratfeldolgozó és Állományvédelmi Osztályának vezetői pozícióját. Október 1-jével lemondott beosztásáról Takács Tibor, a Tudományos Főosztály Történelmi Feldolgozó és Gyűjteményi Osztálya eddigi vezetője. Dr. Ehrenberger Róbert január 1-jétől megbízást kapott az ÁBTL adatvédelmi tisztviselői feladatainak ellátására. Az intézmény újonnan létrehozott tudományos titkári munkakörét Kondor Tünde tölti be szeptember 1-jétől. A Levéltári Főosztály munkatársa, Sz. Kovács Éva 2019-ben a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat emlékérmét vehette át kiváló munkája elismeréséül. Az elmúlt évben négy munkatárs jubileumi jutalomban, a Levéltárban eltöltött közszolgálati idejük alapján pedig 5 fő 10 éves és 5 fő 5 éves elismerésben részesült. Hat munkatárs vonult nyugdíjba. Munkatársaink közül az év folyamán 2 fő sikeres közigazgatási alapvizsgát tett. 6 fővel volt tanulmányi szerződésünk. 2019-ben egy egyetemi hallgató érkezett a Levéltárba levéltári szakmai gyakorlat elvégzése céljából, aki megismerkedett a Levéltár törvényi feladatai végrehajtásának munkafolyamataival, a levéltári és tudományos szakmai tevékenységünkkel, valamint a Levéltárban őrzött iratanyag tipológiájával, struktúrájával és forrásértékével. 2019-ben 5 fő vezető tett vagyonynyilatkozatot. A Történelmi Levéltár 2019. évben jóváhagyott létszámkerete 104 fő volt. Az intézmény főigazgató-helyettese az év során ellátta a levéltári szakfelügyelői feladatokat, a főigazgató pedig betöltötte a levéltári vezető szakfelügyelő feladatkörét, illetve a Magyar Levéltári Vezetők Tanácsa elnöki pozícióját.

IRATÁRADÁS, IRATÁTVÉTEL

2019-ben a Levéltár különböző jogcímen 22 alkalommal vett át iratokat. Illetékességi körbe tartozó szervektől 3 alkalommal, magánszemélyektől 17 alkalommal történt beszállítás, külföldi levéltárakban őrzött magyar vonatkozású iratmásolatot 2 alkalommal vásároltunk.

A Levéltár illetékességéből kétszer vett át iratanyagot: a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat (KNBSZ) 1950–1978 között keletkezett 4227 mikrofilm-felvételt és 12 doboznyi, 1,44 ifm terjedelmű, az egykori MNVK 2. működésére vonatkozó iratot, valamint beszerzési dossziét, illetve személyi gyűjtőt adott át. Az Alkotmányvédelmi Hivatal (AH) két alkalommal, összesen 3 kisdoboz és 6 nagydoboz, összesen 1,20 ifm terjedelmű és 1951–1990 közötti évkörű állambiztonsággal kapcsolatos iratokat, albumokat adott át. Emellett oktatófilmeket, diákat, filmnegatívokat és hangszalagokat, így 1 db magnószalagot, 36 db 16 mm-es filmet, 2393 db pozitív diafilmkockát, 3780 filmkockát (135 filmtekercsen), valamint 11 db filmlapot kaptunk.

Az iratanyag gyarapodása (ifm, MB)

ÁTADÓ SZERV	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alkotmányvédelmi Hivatal		3,24	2,16		1,45		1,20
HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum	20,44						
Igazságügyi Minisztérium						0,12	
Információs Hivatal	40,32				13,56		
Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat				1,08			1,44
Nemzetbiztonsági Szakszolgálat	0,12					0,04	
Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság							472,31 28,50 MB
CNSAS						198,71 MB	114838,02 MB
Magánszemély	0,37		1,44	0,13	0,03	1,18	2,29 8681,32 MB
Összesen	61,25	3,24	3,60	1,21	15,04	1,34	477,24 123547,84 MB

A Magyar Nemzeti Levéltárral kötött szerződés alapján 2019-ben kerültek a Levéltárba az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóságtól a ki- és hazatelepültekkel kapcsolatos útlevélügyek iratai (az ún. konzuli irategyüttes), amelynek évköre 1958–1989, terjedelme pedig 472,31 ifm és 28,50 MB.

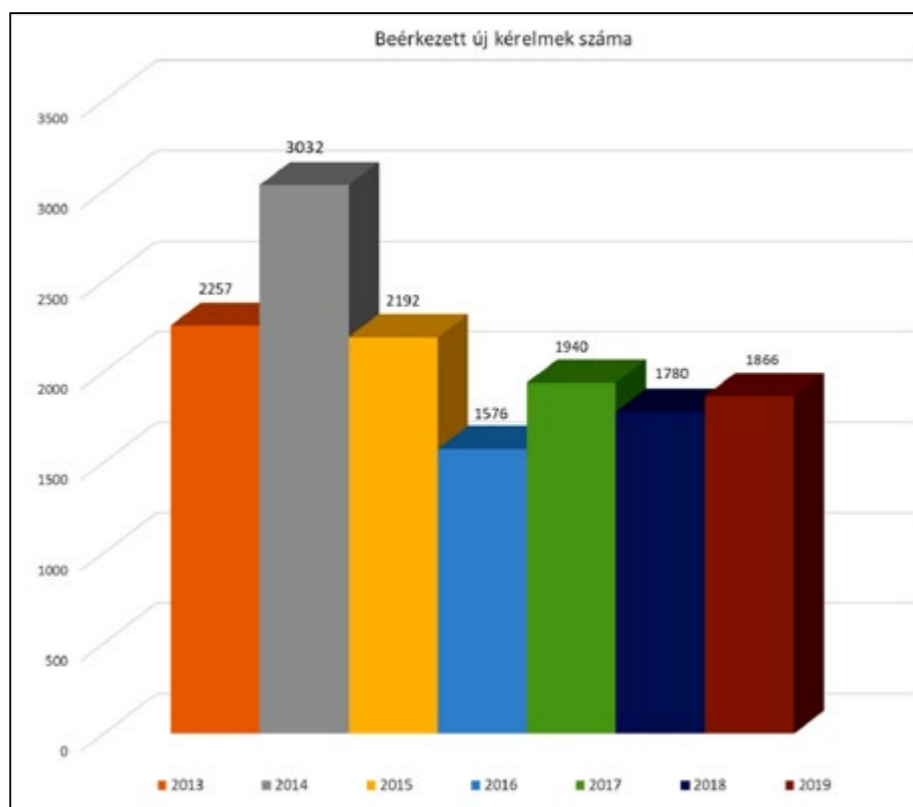
A romániai Szekuritáté Irattárait Vizsgáló Országos Tanácstól (CNSAS) digitális formában 95.849 képkocka, 114.838,02 MB terjedelmű, magyar vonatkozású állambiztonsági iratmásolatot vettünk át 2019-ben.

A fentiekben leírtakon túl a gyűjtőkörünkbe tartozóan magánszemélyektől még 17 alkalommal összesen 2,29 ifm iratot, illetve 143 fényképet, 8 tekercs negatívot, 1 fényképalbumot, 1 naplót, 8 kitüntetést és 8681,32 MB terjedelmű digitális másolatot vettünk át. Összesen tehát a Levéltár iratgyarapodása: 477,24 ifm; 4227 mikrofilm-felvétel; 30 DVD és 1 CD digitalizált irat – 123519,34 MB; 143 db fénykép; 1 db fényképalbum; 36 db 16 mm-es film; 144 filmtekercs (3937 db filmkocka); 2393 db pozitív diafilmkocka; 1 db magnószalag, 11 filmlap.

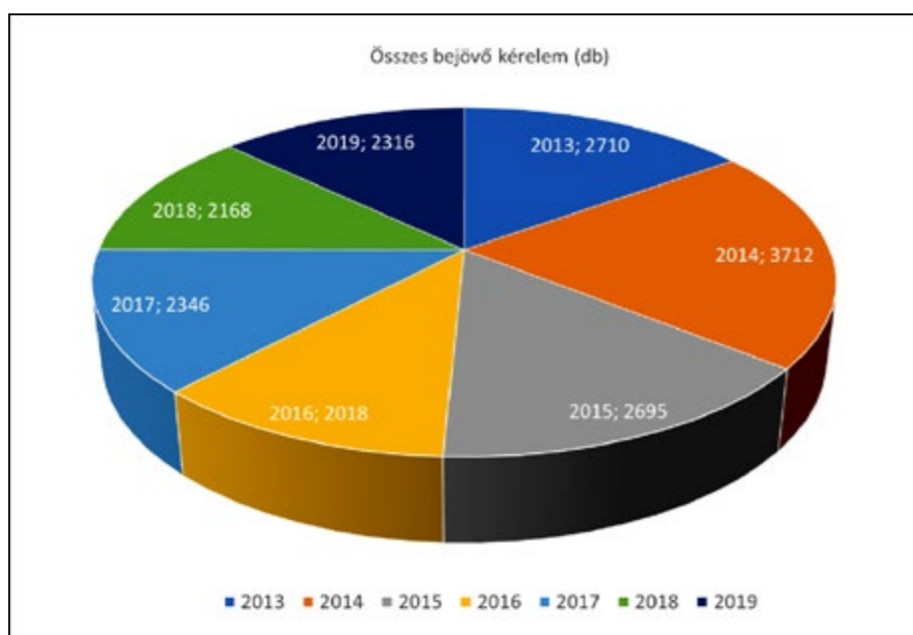
Oral history programunk keretében az életinterjúk készítése tovább folytatódott: 2019-ben 5 újabb interjú készült el.

ÁLLAMPOLGÁRI ÜGYEK INTÉZÉSE

A 2019-es évben 1866 új kutatást kezdtünk meg az ügyfelek kérelme alapján, ez valamivel magasabb a 2018. évi értéknél, és hozzávetőlegesen átlagosnak tekinthető az elmúlt évek tapasztalatai alapján. Ezenfelül 450 megismételt kutatást végeztünk, így az év során összesen 2316 személyre indítottuk el a kutatást.

Az intézmény megalakulása óta eddig 55.181 alkalommal összesen 44.658 személyre vonatkozóan kértek adatokat a Levéltártól.

Az online kitölthető és azonnal eljuttatható kérelmek rendszere láthatóan népszerű az állampolgárok között, hiszen az ebben a formában érkezett kérelmek aránya tovább növekedett. 2019-ben 929 fő saját személyére és 808 állampolgár elhunyt hozzátartozójára ebben a formában juttatta el a kérelmet levéltárunkhoz. Összesen tehát a nyilvántartásba vett 2316 kérelemből 1737 – vagyis a kérelmek 75%-a – már az interneten keresztül érkezett.

A 2019. év során a megismételt kutatási kérelmek száma is növekedett. Míg 2018-ban 156 esetben tudtunk a korábbiakhoz képest új iratanyagot átadni a kérelmezőknek, addig 2019-ben 190-re nőtt ez a szám. Ezen ügyiratokra a 2018-as esztendőben 13.103 lapot, a 2019-es évben 22.539 oldal fénymásolatot készítettünk elő és adtuk át a kérelmezőknek.

2019-ben 74 alkalommal több szakaszra kellett bontanunk a kutatómunkát, mivel ezekben az esetekben olyan nagy mennyiségű iratanyagot találtunk, melyet célszerű volt több részletben előkészíteni és átadni a kérelmezőknek. A 2018. évhez hasonlóan 2019-ben is havonta átlag 150 új kérelmet regisztráltunk.

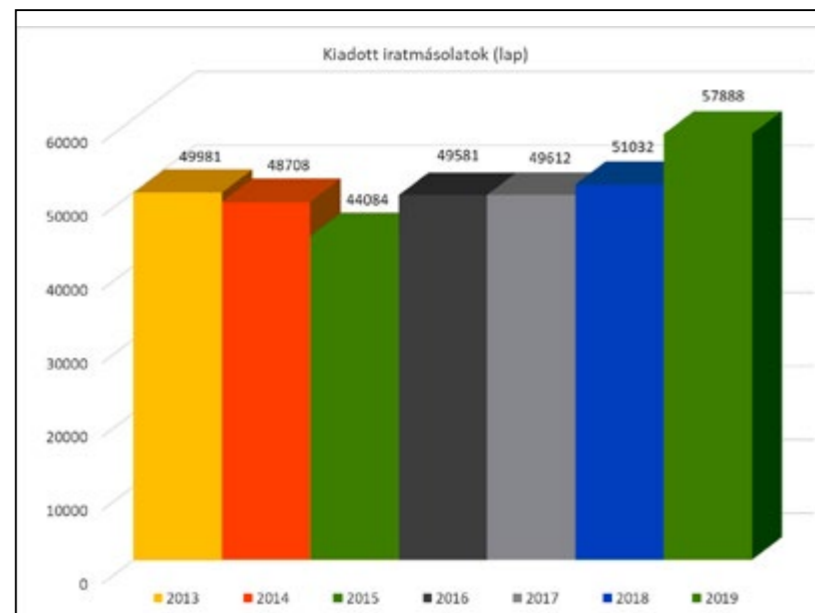
Az év folyamán egyetlen érintett sem élt a törvény 6. § (1) bekezdése szerinti zárolási jogával. Egy ügyfél az iratanyag átvételét és megismerését követően helyesbítési kérelmet nyújtott be.

A 2003. évi III. törvény 5. § (6) bekezdése szerinti ügyintézésre (vagyis közszereplő személy hálózati tevékenységének megismerése érdekében) egy állampolgár kérelmét vettük nyilvántartásba. Nyilatkozattétel kérését követően az érintett elismerte közszereplői minőségét, ezért a kérelmezőt tájékoztattuk a kérelmezett érintettségéről.

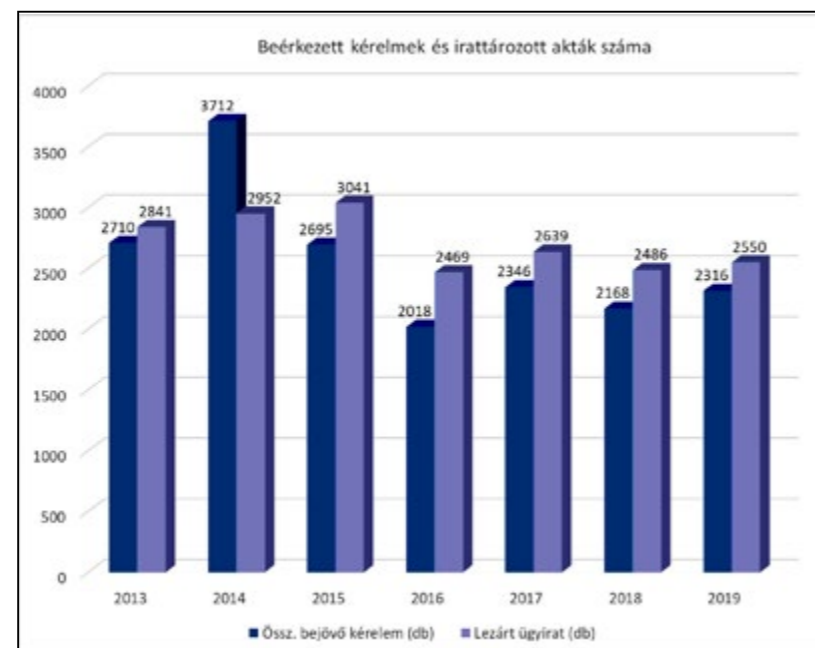
Az előkészített iratmásolatokat a kérelmezőknek általában személyesen adtuk át (550 db), kisebb részben (189 db) postai úton küldtük meg.

A kérelmekre küldött nemleges válaszok száma: 1347 darab (mely szám több aktát foglal magába, ugyanis egy kérelmező csak egy tájékoztató levelet kap akkor is, ha több személy ügyében indította el a kutatást).

A 2018. évhez képest 6856 oldallal több, azaz összesen 57.888 lap fénymásolatot adtunk át, illetve postáztunk a kérelmezőknek, vagyis havonta átlag 4824 oldalnyi másolattal szolgáltuk az állampolgárok információs kárpótlását. Fontos hangsúlyozni, hogy a Levéltár megalakulása, tehát 1997 óta soha nem sikerült ekkora mennyiségben adatot szolgáltatnunk az információs kárpótlás keretében! A Levéltár 1997 és 2019 között az információs kárpótlással kapcsolatban összesen közel egymillió (pontosan: 947.746) lap másolatot adott ki a kérelmezőknek.

2019-ben tovább folytatódott az a 2015 óta tartó tendencia, hogy több kérelmet tudunk megválaszolni, mint amennyi új igényt regisztráltunk az adott évben, így ügyirathátralékunk tovább csökkent.

Állampolgárok kérelmére 414 ügyirathoz 1068 hálózati személy azonosítását végeztük el, ebből 54 kérelmező maga is hálózati személy volt. Az 1068 fedőnév alapján végzett azonosítás 643 esetben – az azonosítandó fedőnevek több mint 50%-ánál – a keresés eredményes volt. Ezekkel a kérelmekkel kapcsolatban összesen 2019 oldal másolatot adtunk ki.

TUDOMÁNYOS KUTATÓK FOGADÁSA

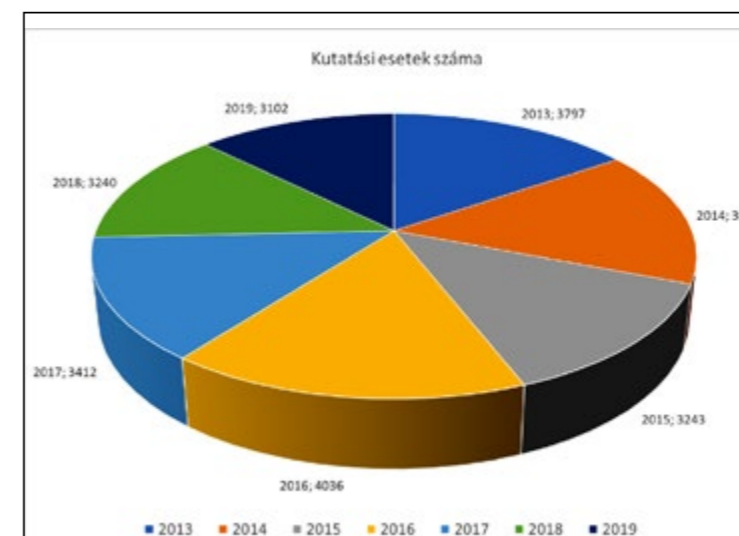
Az állampolgári ügyintézés mellett a Levéltár másik meghatározó tevékenysége a kutatószolgálat működtetése. A Történeti Levéltár kutatószolgálatánál 2003-tól kezdve 2019 végéig összesen 2775 kutató regisztráltatta magát 3232 kutatási témában. 2019-ben 314 kutatással kapcsolatos kérelem érkezett, ebből 165 darab volt az új kérelem, 14 darab egy korábbi kutatás tematikus vagy időbeni kiterjesztése, a többi pedig korábban megkezdett kutatások folytatására vonatkozott.

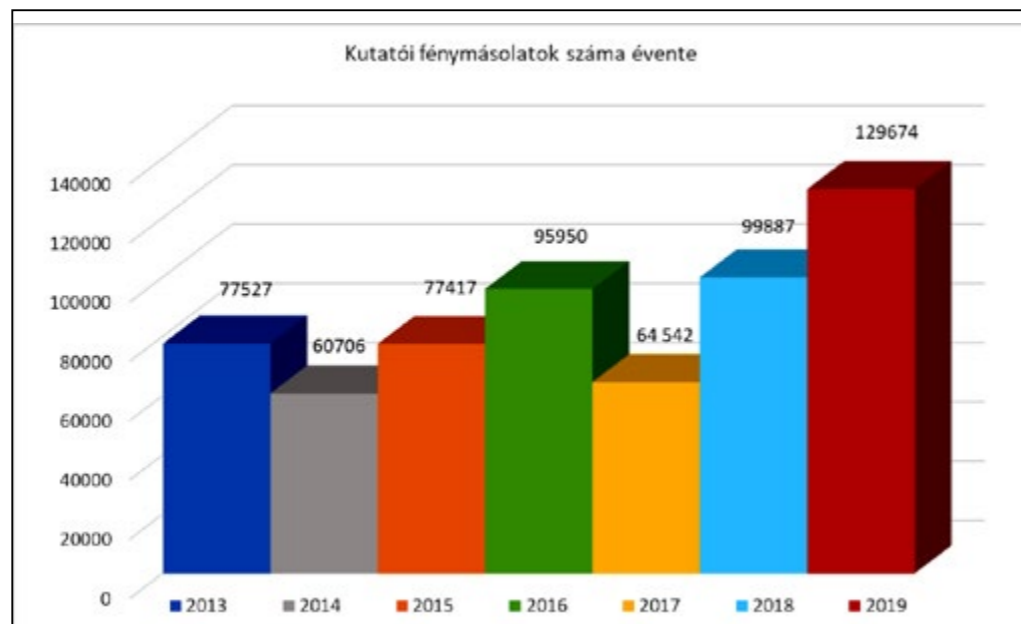
A Levéltár elektronikus nyilvántartása szerint 2019-ben ténylegesen 359 külső és 18 belső kutató látogatta meg a kutatótermünket, tehát összesen 377 kutatót szolgáltunk ki ebben az évben.

2019-ben összesen 9 külföldi állampolgár kutatót a Levéltárban, mindannyian az Európai Unió valamelyik országából érkeztek. Összesen két magánkutató kereste fel a Levéltárat. Kutatási kérelmet ebben az évben sem utasított el a Levéltár főigazgatója, és egy esetben volt nemleges a kutatás, vagyis összesen egy alkalommal nem tudtunk iratot szolgáltatni a megadott témában.

Az összes kutatási eset száma 2019-ben 3102 alkalom volt.

2019-ben 129.674 lap fénymásolatot és 231 digitalizált fotót adtunk ki a kutatóknak (2018-ban ez a szám 99.887 lap és 314 fotó volt). Akárcsak az állampolgári adatszolgáltatás területén, a kutatói fénymásolatok kiadásában is rekordévnak számít 2019: soha ennyi digitális vagy papíralapú másolatot nem szolgáltatott eddig a Levéltár a tudományos kutatók munkájához, mint ebben az évben. A fénymásolatok közül 1181 lap volt az anonimizált és 128.493 lap a nem anonimizált, tehát a kiadott iratok kevesebb mint 1%-ában kellett adatvédelmi okokból letakarni bizonyos, a jogszabályok által meghatározott információkat.

A Levéltár illetékes munkatársai összesen 4460 dossziét, 9638 lapnyi szálás iratot és 17 doboz működési iratot adtak ki a kutatóknak 2019-ben. A Kutatást Előkészítő Osztály munkatársai napi előkészítő munkájuk mellett 2019-ben is folytatták az adatbázis építését. Az Osztály munkatársai 4988 dossziének és 33.118 névnek az adatát pontosították, vagy csatoltak hozzá valamilyen – a kutatást segítő – információt.

A Levéltár hálózati iratanyagában kutatói kérésre 509 kutatási kérelemhez 555 személy nevét és 901 fedőnevet, összesen 1456 nevet ellenőriztünk, amelyből 354 esetben (vagyis 24%-ban) volt siker-

eres a keresés. A kutatók kérésére ebben a témakörben 1204 oldal fénymásolatot adtunk ki. Az elmúlt évekhez képest a kutatók érdeklődése csökkent a hálózati személyek megismerése iránt, s megfordult a kutatói érdeklődés iránya is: jóval többször kérték a levéltári anyagból megismert fedőnév alapján a személyazonosítást, mint a kutatási témával kapcsolatba hozható személyek esetleges hálózati múltjának kiderítését.

LEVÉLTÁRI FELDOLGOZÓ MUNKA ÉS ANNAK INFORMATIKAI TÁMOGATÁSA

Minden levéltár, így az ÁBTL számára is kiemelt feladat az őrzetében lévő iratanyag mind alaposabb rendezése, feldolgozása, valamint a használatot megkönnyítő segédletek (raktári nyilvántartások, számítógépes adatbázisok) készítése. Ezen sokrétű feladategyüttes kapcsán az alábbiakat érdemes külön is kiemelni.

- ▶ 2019-ben tovább folytatódott a Levéltár komplex állományvédelmi programja, ezen belül pedig az iratok tömeges savtalanítása. Ennek a folyamatnak a keretében 1627 dossziét készítettünk elő digitalizálásra és 1605 dosszié digitalizálás utáni kezelése történt meg. A munkafolyamat révén 2019-ben összesen 59.821 fólió iratanyag savtalanítására került sor, ami 2853 fólióval több a 2018. évinél. Ebből az év során 58.818 fólió (197 dosszié) saját iratanyag savtalanítása és restaurálása történt meg. A Levéltár állományvédelmi műhelye idén is megbízást kapott külső intézmény iratanyagának restaurálására és savtalanítására a SOTE Levéltára részéről; számukra 2019-ben összesen 1003 fólió iratanyag savtalanítását és tisztítását végeztük el.

- ▶ Állományvédelmi okokból az iratoktól több éve különválasztjuk a különböző tárgyi és egyéb mellékleteket. A dossziékból 2019-ben kiemelésre került 1 db hangszalag, 5000 db filmnegatív, 49 db kézirat. 2019-ben 2 darab hangkazettát digitalizáltunk. Az év során az állományvédelmi műhelyben összesen 625 db fénykép restaurálása történt meg.
- ▶ Tovább folytatódott az eredeti anyagok kímélését szolgáló digitalizálási és digitális kutatás-előkészítési munka: ennek eredményeként 2019-ben összesen 1564 dosszié digitális kutatói példányát készítették el a Levéltár illetékes munkatársai. 2019. december 31-én így már összesen 7327 dossziét tudunk ebben a formában kutathatóvá tenni.
- ▶ 2019-ben a rendezések egy része a már elkezdett munkákhoz, projektekhez kapcsolódott. Alapszinten összesen 422 kisdoboz, 6 nagydoboz 51,48 ifm iratanyagot, 55 db fényképet, 10 db kartont, 220 mikrofiche-t (4227 felvételt), 1 db magnószalagot, 36 db 16 mm-es filmet, 2393 db pozitív diafilmkockát, 3780 db film/diakockát (135 db filmtekerccsen), 11 db filmlapot rendeztünk. Középszinten összesen 319 doboz, 38,28 ifm anyag rendezése történt meg. Darabszinten összesen 0,36 ifm, 79 lap, 238 fénykép, 2753 db fotónegatív, 102 dia, 91 db kontaktmásolat, 1921,94 MB iratnyi az év során rendezett anyag mennyisége. Ezenfelül 5 kisdoboz, 3 nagydoboz (1,20 ifm) iratanyag ellenőrző rendezését végeztük el. Elkezdődött a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat által átadott iratanyagban található mikrofilmek szkennelést követő ellenőrzése és a mikrofilmen található iratok leírása. Az év folyamán így 3 mikrofiche-en található 624 képkocka feldolgozása fejeződött be.
- ▶ A *Tüntetések, demonstrációk 1988-1989* című honlapunkra feltöltöttünk összesen 1176 dokumentumot kb. 3000 oldal terjedelemben, és elkészült, 12 rendszerváltó esemény leírása.
- ▶ Összesen 26,63 ifm, 79 lap, 172 fénykép, 518,4 MB, 2753 db fotónegatív, 102 dia, valamint 91 db kontaktmásolat iratanyaghoz készült raktári nyilvántartás 2019-ben.
- ▶ Az év során a Levéltár adatbázis-kezelő szoftverével, az ABTLINFO-val kapcsolatban számos kisebb fejlesztés indult el, illetve valósult meg, melyek illeszkednek a Levéltár középtávú intézményfejlesztési stratégiai tervébe. Az egyik ilyen fejlesztés révén több hasonló funkciójú adatmező egységesítésével közös keresési lehetőséget valósítottunk meg az összes közép- és felsőszintű

levéltári egység tekintetében. Ebben az adatbázisban 2019 során 33.673 esetben rögzítettünk új neveket, 47.261 esetben pedig módosítottuk/pontosítottuk a korábban bevitteket, együttesen tehát 80.934 esetben történt névmódosítás. 2019. december 31-én 214.583 dosszié/ügyirat/tétel, valamint 966.023 személy adatai szerepeltek az adatbázisban.

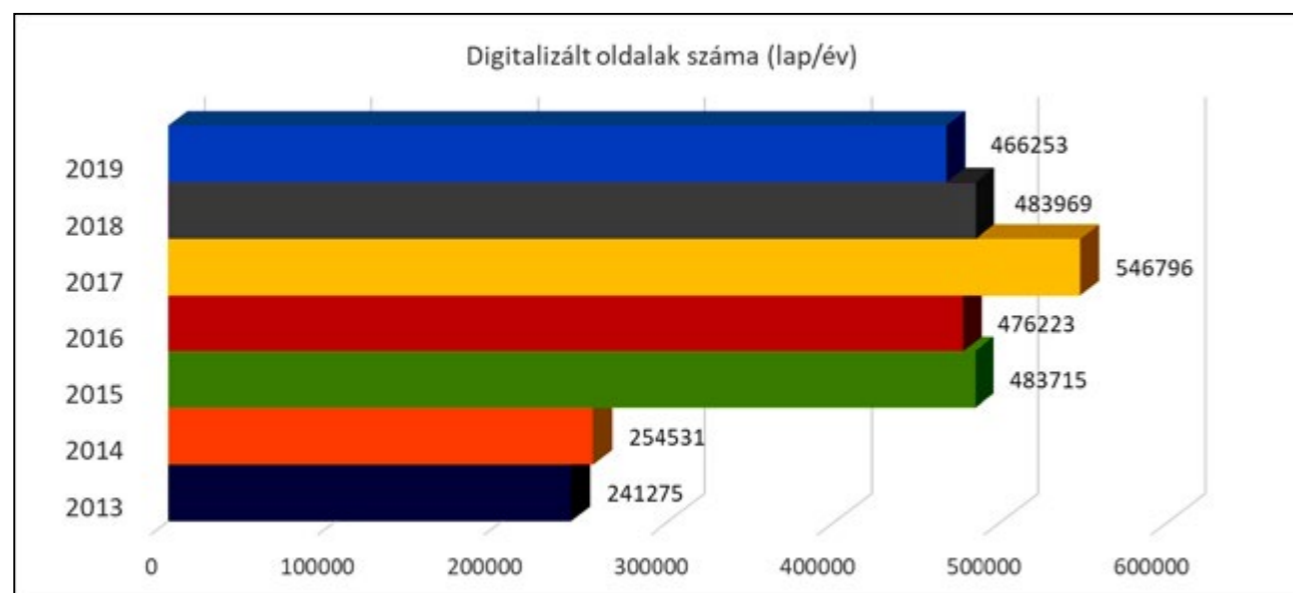
- ▶ 2019-ben is folytattuk az állambiztonsági parancsok adatbázisának építését. A Levéltár honlapján található, bárki számára hozzáférhető adatbázisba eddig 835 parancsot töltöttünk fel, és 1777 oldalnyi iratanyag OCR-es feldolgozása történt meg.
- ▶ Az év folyamán tovább folytatódott az archontológiai adatbázis javítása, a korábbi évek során elkészített pályaképek adatainak pontosítása.
- ▶ Az iratokban található fényképanyag rendkívüli történeti értéket képvisel és kutatói szempontból is igen népszerű. 2019-ben 10.905 fénykép leírását készítettük el és 9.949 fényképet töltöttünk fel az adatbázisba, melyből 2526 fénykép az interneten keresztül bárki számára elérhető.
- ▶ Az év során összesen 437 ezer oldalnyi levéltári anyagot és további 6886 db fotót digitalizáltunk, ezenfelül 5645 darab mikrofilmet szkenneltünk és töltöttünk be az adatbázisba. A Levéltár központi adatbázisában így 2019. december 31-én már 4.535.104 oldalnyi digitális iratmásolat állt az előkészítők és a kutatók rendelkezésére.

- ▶ A Nemzeti Örökség Intézete és a Történeti Levéltár közötti tudományos együttműködés keretében munkatársaink a rákoskeresztúri köztemető 298-as, 299-es és 301-es parcellájában eltemetett személyek életrajzait állítják össze az 1945–1963 közötti politikai megtorlások történetét bemutató internetes adatbázishoz.
- ▶ Igyekeztünk a Levéltár ismertségét az egyik legnépszerűbb információs csatornán, a Facebookon keresztül is szélesíteni, ezért folyamatosan aktív kapcsolatot tartottunk az érdeklődő állampolgárokkal és kutatókkal. Ezzel megbízott munkatársunk az év folyamán 920 írást és közleményt tett közzé. Ezek közül 40 olyan cikk volt, amelyet tízezer főnél többen is olvastak. A három legnépszerűbb ezek közül a Beatrice együttesről szóló NOIJ jelentés 31.870 olvasóval, a Csillagok háborúja című film betiltása 58.500 olvasóval, illetve a Magyar Október Párttal, Krassó Györggyel és Philipp

Tiborral kapcsolatos cikk 81.600 olvasóval. A Levéltár Facebook-oldal kedvelőinek a száma 8500 főről 11.970 főre nőtt ez év során, ezzel továbbra is kimagaslóan legtöbben az ÁBTL oldalát követik a hazai levéltári területen.

- ▶ Továbbra is kiemelt feladat a Levéltár számára saját honlapjainak, így a www.abtl.hu, a www.munkataborok.hu, a www.abparancsok.hu, a www.betekinto.hu, a www.csernobil-archivum.hu és a www.tuntetes-archivum.hu állandó működtetése és karbantartása. Az érdeklődés továbbra is jelentős ezen oldalak iránt: a Levéltár hivatalos oldalát a 2019. év során 98.288 alkalommal keresték fel, az archontológiai adatbázist is megközelítőleg ennyien, a Betekintőt 29.553-an, a Tüntetés-archívumot 20.076-an, az állambiztonsági parancsokat 19.638-an, a Munkatáborokat 13.071-en, a Csernobil-archívumot pedig 5991-en.

- ▶ 2019-ben bevezettünk egy monitoring-rendszert a belső hálózat infrastruktúrájára vonatkozóan, valamint egy loggyűjtő és -elemző rendszert a külső hálózat infrastruktúrájában. Előkészítettünk egy 2020 tavaszán elindítandó információbiztonsági auditot.

- ▶ 2019-ben 64 TB-tal növeltük az ABTLInfo Data Guard és visszatöltési tesztrendszer háttértár-területét. Az adatbázis biztonságos üzemeltetését az Oracle RAC opció bevezetésével, a performanciát pedig a Partitioning, Diagnostic és Tuning Packek bevezetésével növeltük. Ezeknek az opcióknak az alkalmazásba vétele az adatbázis mérete, használati intenzitása miatt már elkerülhetetlenül szükséges volt.

- ▶ Az ABTLInfo-n 2019-ben csak olyan fejlesztések történtek, amelyekkel a napi munkavégzés hatékonyságát lehetett növelni. Jelentősebb fejlesztéseket a 2020-ban induló 7 éves projekt keretében tervezünk.

- ▶ 2019 végén vásároltunk egy új mikrofilmszkennert és a hozzá tartozó szoftvert. A berendezés alkalmas microfiche és mikrofilm-szalag szkennelésére is. Az év végére a könyvszkennert időszerű karbantartása is megtörtént.

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

A Levéltár, mint az 1944 és 1990 között keletkezett állambiztonsági iratok kezelője, illetve a korszak történetének tudományos feltárásában is közreműködő kutatóhely, 2019. március 12-én együttműködési megállapodást kötött a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemmel ismeretterjesztési, közművelődési programok közös megvalósítása érdekében.

Az év során együttműködési megállapodás született a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Magyar Történelmi Intézete és az ÁBTL között az intézmények közötti oktatási, kutatási és tudományos együttműködésről, hozzájárulva ezzel az oktatás és tudományos kutatás színvonalának emeléséhez, valamint a humán erőforrás fejlesztéséhez.

2019 júniusában Együttműködési megállapodást kötött a Levéltár és a szlovákiai Fórum Kisebbségkutató Intézet (Somorja).

2019. július 10-én tíz évre szóló együttműködési keretmegállapodást írt alá Cseh Gergő Bendegúz, az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltárának főigazgatója és Andriy Kohut, Ukrajna Biztonsági Szolgálata (SZBU) Levéltárának igazgatója. Az együttműködés magában foglalja a levéltári tapasztalatcserét, iratfeltárást és dokumentumok cseréjét, tudományos projektek megvalósítását, tudományos művek és forráskiadványok közös publikálását, valamint kiállítások szervezését.

2019. szeptember 17-én Jevgenyij Shabalin, a Szverdlovszk Megyei Állami Levéltár igazgatója és Szergej Kuksza, Irbit város levéltárának igazgatója tett látogatást a Levéltárban. A megbeszélések során Tóth Eszter főigazgató-helyettes és Jevgenyij Shabalin kölcsönösen tájékoztatták egymást levéltáraik felépítéséről és főbb feladatairól, valamint megtárgyalták a két levéltár közötti együttműködési lehetőségeit is.

2019. szeptember 25–26-án Cseh Gergő Bendegúz főigazgató képviselte a Levéltárat az állambiztonsági iratok kezelő közép-európai társszervek éves találkozásán Pozsonyban.

2019. november 14-én látogatást tett a Levéltárban Igor Kulyk, az Ukrán Nemzeti Emlékezet Bizottsága Levéltárának igazgatója és helyettese, Tatjana Prys. Látogatásuk célja tájékozódás és tapasztalatcsere volt, de a megbeszélések során egyetértés született arról, hogy a két intézmény a közeljövőben együttműködési megállapodást köt közös kutatási és iratfeltárási programok megvalósítására.

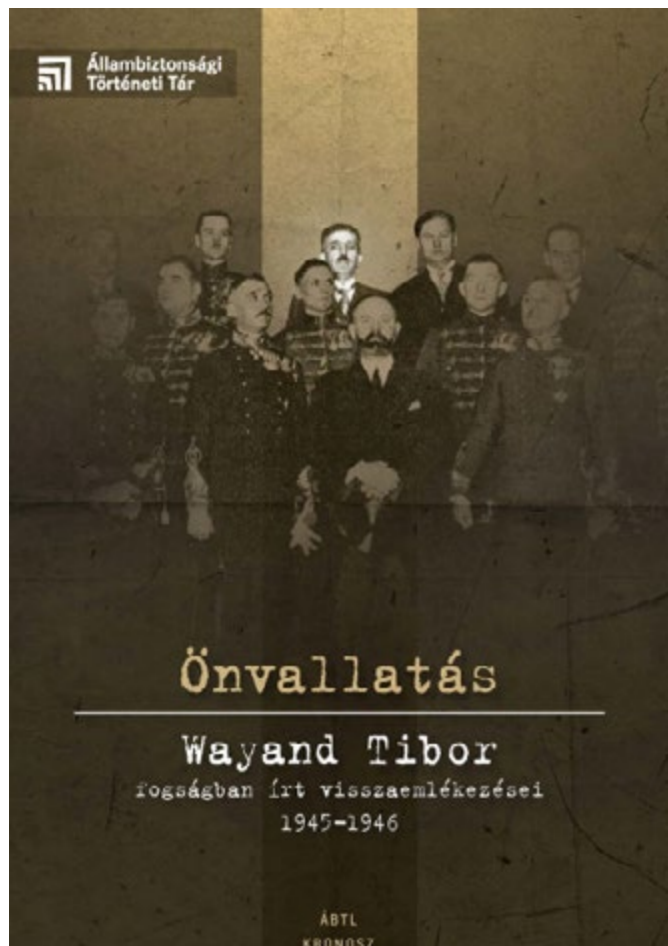
TUDOMÁNYOS FELDOLGOZÓ MUNKA

A Történeti Levéltár 2019-es tudományos munkája – az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára tevékenységét szabályozó törvényi előírásoknak megfelelően – továbbra is az állambiztonság témaköréit érintő történettudományi kutatásokra, ezen eredmények publikálására, valamint a Levéltár működését bemutató közművelődési feladatok végrehajtására koncentrált.

A korábbi években elkezdett kutatások eredményeképpen kiadásra kész állapotba került a BM Államvédelmi Hatóság 1948–1950 közötti működését reprezentáló forrásgyűjtemény Krahulcsán Zsolt és Müller Rolf szerkesztésében. Ugyancsak tovább folytatódtak a katonai hírszerzés és kémelhárítás szervezettörténeti kutatásai, illetve a Kádár-korszak állambiztonsági hálózatának rekonstruálása és működésének elemzése, bemutatása. A 2019-es év domináns témaköre – hasonlóan a megelőző évekhez – az állambiztonság és a társadalom területe maradt, ennek keretében az alábbi témák kutatására került sor: egyházak (bencés rend, a kereszténydemokrácia hazai története 1945–1949, református egyház), az emigráció állambiztonsági megfigyelései és akciói, a németellenes ellenállási mozgalmak egykori résztvevői elleni megtorlások (Magyar Testvéri Közösség, Nemzetvédelmi Szövetség), az állambiztonság felső- és középvezetői karrierutak összehasonlító vizsgálata, a mezőgazdaság állambiztonsági „behálózottsága”. Munkatársaink kutatása – az előzőekben ismertetettek túlmenően – kiterjedt olyan témakörökre is, mint a bányaműszaki értelmiség elleni atrocitások és perek, vagy az állambiztonság rendszerváltás körüli ténykedései. A munkatársak 2019-ben is nagy számban folytattak kutatásokat egy-egy jelentősebb vagy hírhedtebb személyiség – így Szabó Dezső, Kovrig Béla, Pálffy György, Tömpe András,

Gerő Ernő – életútjának, tevékenységének feltárására. Ezekon túlmenően három helytörténeti téma is említendő, amelyek tovább színesítik a kutatási témakörök palettáját: Kőröshegy, egy dél-balatoni község 1956-os történései és az utána következő megtorlások; egy megyeszékhely, Nyíregyháza speciális állambiztonsági „helytörténete”; valamint egy dunántúli település, Csepreg 1945–1950 közötti politikai rendőrségi megfigyelése. 2019-ben a Levéltár kiadásában és Varga Krisztián szerkesztésében jelent meg a Wayand Tibor visszaemlékezéseit tartalmazó *Önvallatás* című kötet.

A 2019. évben fokozottabb figyelmet fordítottunk a középiskolai és egyetemi történelemoktatás támogatására is. 2019-ben szervezettebbé vált a középiskolák IV. évfolyamai és az egyetemek bölcsész szakos hallgatói számára összeállított, az állambiztonság tevékenységét és a politikára gyakorolt hatását középpontba állító *rendhagyó történelemórák* programja.

2019-ben összesen 28 alkalommal vagy a Levéltárban, vagy az illető középiskola/egyetem tantermében tartották meg – a gyakran filmvetítésekkel is egybekötött – óráikat a Tudományos Főosztály munkatársai. A középiskolák közül kiemelkedő érdeklődést a budapesti Kosztolányi Dezső Gimnázium, a Fasori Evangélikus Gimnázium és a ceglédi Közgazdasági Gimnázium mutattak. Az egyetemek tekintetében az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem egyaránt 5-5 alkalommal vette igénybe a Levéltár oktatási programját.

Ugyancsak egyre népszerűbbeké vált a „*Séta a Titkok Házában*” című programunk, melyet növekvő részvételi létszámmal bonyolítottunk. Minden hónapban egy alkalommal, folytatva az eddigi gyakorlatot, a *Történelmi Kávéház* programját megelőzően szakavatott munkatársaink mutatják be levéltárunkat az érdeklődőknek. A séta során a látogatók megismerkedhetnek az intézmény és az épület történetével, az iratok kezelésével, megtekinthetnek egy iratraktárat és a restauráló műhelyt, megtudhatják, hogyan lehet kutatni az online adatbázisban, illetve hogy mit kell tennie annak, aki szeretné megtudni, őriz-e a levéltárunk róla vagy családjáról 1990 előtt keletkezett információkat. E közművelődési programra 35 alkalommal került sor 2019-ben.

A Levéltár munkatársai által összeállított, *A remény napjai. Magyarország – 1956* című kiállítás megnyitására 2019. szeptember 27-én, a Kutatók Éjszakája programjának keretében került sor. November 5–20. között a pomázi Művelődési Ház fogadta és mutatta be a tárlatot. *Recsk – a magyar GULAG* című tárlatunk három alkalommal (2019. március 1–14., 2019. november 12–30. és 2019. december 1. – 2020. január 10.) került külföldön felállításra Kolozsvárott, Nagyváradon és Érmihályfalván. Korábbi kiállításainkból a *Bányászattól a Rákosi-korszakból* című kiállítást 2019. április 5. és május 10. között a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán mutatták be. 2019. szeptember 21–22-én a Kulturális Örökség Napjai rendezvény keretében a Levéltár nagytermében volt látható a Lovász Noémi képeiből álló GULAG-kiállítás.

Az oral historyhoz kapcsolódó tevékenységünk eredményeképpen az elmúlt két év előkészületei nyomán 17 interjú készítése van folyamatban vagy záródott már le, alapvetően Köbel Szilvia Kőröshegy – 1956 című kötetének háttéranyagaként.

A hungarika-anyagok gyűjtése keretében tovább folytatódott a román társintézményben (CNSAS) lévő, magyar vonatkozású dokumentumok feltárása és digitális formában történő gyűjtése. Ennek keretében az év során 95.849 képkocka került a Levéltár nyilvántartásába.

A Levéltár továbbra is fontos feladatának tekintti az állambiztonsággal valamilyen formában kapcsolatba került személyek és szervezetek hagyatékainak (családok, személyek dokumentumainak, emigráns szervezetek, pártok iratainak) feltárását, hagyományos és elektronikus alapon történő szakszerű gyűjtését. E munka keretében 2019 októberében kanadai magyar emigránsoktól kaptunk könyveket, naplókat, fényképeket, leveleket mintegy 1000 oldal terjedelemben és közel 100 tételben. A fentiekén kívül összesen tizenhét

alkalommal vettünk át iratokat magánszemélyektől végleges megőrzésre. Külön érdekesség, hogy az év során sikerült megszereznünk egy szovjet gyártmányú mobil dokumentummásoló készüléket is, amelyet titkos házkutatások során használtak.

A Levéltár könyvtári könyvvállománya 2019-ben 413 új kötettel gyarapodott, így annak összálománya 12.259 kötetre emelkedett. A könyvtár naprakészen regisztrálta és vezette a Levéltár munkatársainak publikációit, és folyamatosan bővítette A Magyar Állambiztonság Válogatott Bibliográfiáját. Ez utóbbi nyilvántartás jelenleg 2600 tételt tartalmaz, és bárki számára elérhető a Levéltár honlapján.

A Történeti Levéltár 2019-ben is megjelentette internetes folyóiratát, a *Betekintőt* (www.betekinto.hu), melynek arculatváltása és a nyomtatható formában való megjelentetés előkészítése is megtörtént az év során.

A különböző tudományos (szakmai) és népszerűsítő kiadványokban a Levéltár munkatársai 79 állambiztonsági-politikatörténeti tanulmányt, közleményt, tudományos ismeretterjesztő cikket és recenziót tettek közzé.

Az év során két tudományos konferenciát is rendeztünk a Levéltárban: május 22-én *A Rajk-per éve: közelítések 1949-hez*, illetve november 20-án *A magyar emigráció az állambiztonság górcsőve alatt* címmel.

A Tudományos Főosztály tagjai közül 5 kolléga tart rendszeres egyetemi előadásokat, vezet szemináriumokat, vesz részt a különböző bizottságok munkáiban az ELTE, a PPKE, a KGRE ÁJK, illetve az Eszterházy Károly Egyetem történelem tanszékein. Munkatársaink ezenkívül szerkesztőként, felelős szerkesztőként, illetve tanácsadóként vesznek

részt a Jaffa Kiadó, a *Múlt-kor*, a *Hadtörténelmi Közlemények*, az *Egyháztörténeti Szemle*, a *Magyar Szemle*, a *Rendszerváltó Archívum* és a *Múltunk* című folyóiratok munkájában.

GAZDÁLKODÁS

A Levéltár 2019. évi eredeti kiadási előirányzatainak főösszege 970.700.000,- Ft volt, amelynek a forrását 965.700.000,- Ft erejéig költségvetési támogatás, illetve 5.000.000,- Ft nagyságban a saját bevétel biztosította. A feladat ellátására a 2019. évi engedélyezett létszámkeret 104 fő volt.

Az előirányzatok és a teljesítések alakulása:

A személyi juttatások eredeti előirányzata 546.000.000,- Ft, a módosított előirányzat 549.817.306,- Ft volt. A teljesítés 549.755.706,- Ft lett.

Az előirányzat év közben az alábbiak szerint változott:

Növekedés:

- ▶ Az előirányzat a központi költségvetési szerveknél foglalkoztatottak 2019. évi kompenzációjához szükséges előirányzat-átcsoportosításról szóló 1218/2019. (IV. 23.) Korm. határozat alapján 802.100,- Ft-tal,
- ▶ garantált bérminimum kiegészítésre a PM/5694/2/2019.számú intézkedés alapján 2.669.228,- Ft-tal,
- ▶ előző évi kötelezettségvállalással terhelt előirányzat-maradvány összegével, 975.035,- Ft-tal emelkedett.

Csökkenés:

- ▶ saját hatáskörben a munkaadókat terhelő járulékra 313,- Ft, dologi kiadásokra 325.409,- Ft, beruházási kiadásokra 303.335,- Ft került átcsoportosításra.

A személyi juttatások előirányzat felhasználásának főbb irányai 2019. évben a következők voltak:

A személyi juttatások képezték a kiadások legjelentősebb részét, konkrétan a Levéltár feladatai ellátására engedélyezett 104 fő munkatárs illetménye és egyéb juttatásai (jubileumi jutalom, utazási és közlekedési költségtérítések, teljesítményelismerés, illetve szociális támogatások) fedezetét.

A személyi juttatások előirányzat nyújtott továbbá fedezetet a Levéltár 2019. évben is sikeresen folytatódó rendezvényeinek – a recski kiállítás, a Történelmi Kávéház, a Dokufilmklub – és a megjelenő új kiadványai, könyvei és a *Betekintő* folyóirat személyi jellegű kiadásainak kifizetéséhez.

A személyi juttatások 2019. évi előirányzat-maradványa 61.600,- Ft volt, amely a december havi kompenzáció maradványaként kötelezettség-vállalással terhelt, a 2019. december havi illetménnyel 2020. január hónapban kifizetésre került.

A munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó eredeti előirányzata 113.100.000,- Ft, a módosított előirányzat 111.902.328,- Ft. A teljesítés 111.862.266,- Ft.

Az előirányzat év közben az alábbiak szerint változott:

Növekedés:

- ▶ Az előirányzat a központi költségvetési szerveknél foglalkoztatottak 2019. évi kompenzációjához szükséges előirányzat-átcsoportosításról szóló 1218/2019. (IV. 23.) Korm. határozat alapján 148.694,- Ft-tal,

- ▶ a garantált bérminimum-kiegészítéssel összefüggésben a PM/5694/2/2019. számú intézkedés alapján 496.587,- Ft-tal,
- ▶ előző évi kötelezettségvállalással terhelt előirányzat-maradványból 749.146,- Ft-tal emelkedett.

Csökkenés:

- ▶ saját hatáskörben a dologi kiadásokra 196.187,- Ft, a beruházási kiadásokra 2.395.912,- Ft került átcsoportosításra.
- A munkaadókat terhelő járulékok 2019. évi előirányzat-maradványa 40.062,- Ft, melyből 10.780,- Ft kötelezettségvállalással terhelt – a kompenzáció után fizetendő szociális hozzájárulási adó összege -, illetve 29.282,- Ft kötelezettségvállalással nem terhelt, a táppénz-hozzájárulás összege.

A dologi kiadások eredeti előirányzata 222.300.000,- Ft, módosított előirányzata 203.162.262,- Ft, a teljesítés 202.792.227,- Ft volt.

Az előirányzat év közben az alábbiak szerint változott.

Növekedés:

- ▶ az előirányzat az előző évi kötelezettségvállalással terhelt előirányzat maradványból 3.244.996,- Ft-tal emelkedett,
 - ▶ saját hatáskörben a személyi juttatások előirányzatról 325.409,- Ft, a munkaadókat terhelő járulékokról 196.500,- Ft került átcsoportosításra.
- Az előirányzat – a többletbevétel terhére történő előirányzat-módosítással – a dolgozóknak nyújtott lakáskölcsön-törlesztésekből 573.423,- Ft-tal, az elnyert NKA pályázati támogatásból 600.000,- Ft-tal, illetve működési többletbevételből 821.934,- Ft-tal került megemelésre.

Csökkenés:

- ▶ saját hatáskörben a beruházási kiadásokra 24.900.000,- Ft került átcsoportosításra.

Az előirányzat felhasználásának főbb irányai 2019. évben a következők voltak.

A dologi kiadások előirányzata a Levéltár működéséhez szükséges kiadásokra – az épület üzemeltetésére, közüzemi díjakra, a karbantartások, kis javítások elvégzésére, üzemeltetési anyagok beszerzésére és a napi működés kiszolgálására – nyújtott fedezetet.

A Levéltár alapfeladataihoz kapcsolódóan a dologi kiadások előirányzata nyújtott fedezetet az 1956. forradalom eseményeit felidéző vándorkiállítás anyagának elkészítésére és a 2019. évi új kiadványaink megjelentetésére, kiadására.

A Levéltár épületének állagmegóvása és tervszerű karbantartása keretében 2019. évben sor került a titkárság, az első emeleti vezetői irodák, az ovális és az oszlopos terem parkettázásának megújítására, valamint a folyosók korszerű, energiatakarékos megvilágításának kialakítására.

A különféle informatikai szolgáltatások igénybevételére összesen 48.000.000,- Ft-ot költött az intézmény az alapfeladatai ellátása érdekében.

A klímaberendezések karbantartására 5.000.000,- Ft-ot, gépjárművek karbantartására 1.400.000,- Ft-ot, az egyéb kötelező jellegű karbantartásra – személyfelvonó, gázkazán, tűzjelző berendezések stb. – 3.800.000,- Ft-ot fordított a Levéltár.

A dologi kiadásokon – egyebek mellett a takarékos anyagfelhasználás és a költség-hatékony beszerzések eredményeképpen – fel nem használt előirányzatok összegét az iratraktárak elkerülhetetlen gépészeti korszerűsítéséhez szükséges beruházási kiadásokra csoportosítottuk át.

A dologi kiadások 2019. évi előirányzat-maradványa 370.035,- Ft kötelezettségvállalással nem terhelt maradvány.

Az egyéb működési célú kiadások eredeti előirányzata 0,- Ft, módosított előirányzata 139.864.175,- Ft, a teljesítés 139.864.175,- Ft lett.

Az előirányzaton a Levéltár 2018. évi kötelezettségvállalással nem terhelt maradványának az elszámolása történt meg. Az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet 150. § (4) bekezdése alapján a költségvetési szerv kötelezettségvállalással nem terhelt költségvetési maradványát az éves beszámolóban a Kincstár által működtetett elektronikus adatszolgáltató rendszerben a Kincstár által történő elfogadását követő tíz munkanapon belül be kell fizetni a Központi Maradványelszámolási Alap javára. A Levéltár a befizetést határidőre teljesítette.

Az intézményi beruházási kiadások eredeti előirányzata 75.000.000,- Ft, módosított előirányzata 117.155.436,- Ft volt. A teljesítés 117.155.436,- Ft lett.

Az előirányzat év közben az alábbiak szerint változott.

Növekedés:

- ▶ saját hatáskörben a személyi juttatásokról 303.335,- Ft, a munkaadókat terhelő járulékokról 2.395.912,- Ft, a dologi kiadásokról 24.900.000,- Ft, a felújítási kiadásokról 14.300.000,- Ft került átcsoportosításra, továbbá
- ▶ az előirányzat a többletbevétel felhasználásával 256.189,- Ft-tal emelkedett.

Az intézményi beruházási kiadások előirányzat felhasználásának főbb irányai 2019. évben a következők voltak:

Immateriális javak beszerzésére a Levéltár bruttó 48.615.000,- Ft-ot költött. Ennek keretében ORACLE szerver licenz megvásárlására került sor az adattárolás biztosítására, valamint további

felhasználói licenzekkel bővítettük a Levéltárnál 2018. évben bevezetett új iktató programot, illetve folytatódott a Levéltári belső információs rendszer az ABTLINFO fejlesztése. Az informatikai biztonság növelése érdekében „logmenedzsment” rendszer beszerzésére és bevezetésére került sor.

2019. évben az elavult informatikai és irodai eszközök tervszerű cseréje keretében a Levéltár 19.000.000,- Ft-ot fordított új számítógépek, monitorok és nyomtatók beszerzésére, illetve a Levéltár alapfeladatai ellátásához egy új mikrofilmszkenner került beszerzésre 6.686.000,- Ft értékben.

A Levéltár 5.000.000,- Ft-ot költött az elhasználódott vagy meghibásodott berendezési tárgyak helyett új eszközök – székek, lámpák, szőnyegek stb. – beszerzésére. Teljes körűvé vált az irodák 2018-ban megkezdett klimatizálása, 2019. évben a klíma-rendszer a félemeleti irodákban is kiépítésre került.

A nyári időszakban a szélsőségesen

meleg és párás időjárás hatására a földszinti raktárakban megemelkedett hőmérséklet és a páratartalom. A probléma tartós megoldására több vizsgálat és költségfelmérés is készült, amely alapján az optimális és egyben költséghatékony megoldást a raktárak gépészeti rendszerének átalakítása, a klímaberendezés korszerűbbre cserélése jelentette. A légtechnikai rendszer korszerűsítése megkezdődött, ami 2019. évben 23.000.000,- Ft kiadást jelentett.

2019. évben sor került a Levéltár biztonsági rendszerének bővítésére, amely keretében kamera és a biztonsági központ beszerzésére került sor 1.200.000,- Ft összegben.

Az intézményi beruházási kiadásokon 2019. évben előirányzat-maradvány nem volt, a teljes előirányzat felhasználásra került.

A felújítási kiadások eredeti előirányzata 14.300.000,- Ft, a módosított előirányzat 0,- Ft, a teljesítés 0,- Ft volt.

A Levéltár a felújítási kiadások előirányzatát a 2019. évben felmerült igényeknek megfelelően a beruházási kiadásokra csoportosította át.

Az intézményi működési bevételek eredeti előirányzata 5.000.000,- Ft, a módosított előirányzat 6.078.123,- Ft. A teljesítés 6.078.123,- Ft.

A Levéltár 2019. évben 1.078.123,- Ft többletbevételt ért el az alaptevékenységébe tartozó – pl. a levéltári kutatók részére másolatok készítése, illetve a savmentesítés stb. – tevékenységéből származó intézményi működési bevételek előirányzatán. A többletbevételt a dologi kiadások és az intézményi beruházási kiadások kiemelt előirányzatokon használtuk fel.

A működési célú támogatás államháztartáson belülről eredeti előirányzata 0 Ft, módosított előirányzata 600.000,- Ft. A teljesítés 600.000,- Ft.

A Levéltár sikeres pályázatot nyújtott be a Nemzeti Kulturális Alaphoz (NKA) a *Betekintő* című online folyóirat 2019. évi megjelentetésére. Az NKA a pályázat kedvező elbírálása alapján 600.000,- Ft támogatást nyújtott a Levéltár részére. A támogatás felhasználásáról az NKA részére a Levéltár benyújtotta szakmai és pénzügyi beszámolóját, amit az NKA elfogadott. A kapott támogatás összegével a dologi kiadások előirányzata került megemelésre.

A felhalmozási célú átvett pénzeszköz eredeti előirányzata 0 Ft, módosított előirányzata 573.423,- Ft, teljesítés 573.423,- Ft volt.

A bevétel a munkatársak részére korábbi években folyósított lakáskölcsön-támogatások törlesztőrészleteiből 2019. évben befolyt összeg. Az előirányzatban keletkezett többletbevétel összegével a dologi kiadások előirányzata került megemelésre.

A finanszírozási bevételek eredeti előirányzata 965.700.000,- Ft, módosított előirányzata 1.114.649.961,- Ft, a teljesítés 1.114.649.961,- Ft volt.

Az előirányzat év közben az alábbiak szerint változott:

Növekedés:

- ▶ Az előirányzat a központi költségvetési szerveknél foglalkoztatottak 2019. évi kompenzációjához szükséges előirányzat-átcsoportosításról szóló 1218/2019. (IV. 23.) Korm. határozat alapján kapott 950.794,- Ft-tal,
- ▶ a garantált bérminimum-kiegészítésre a PM/5694/2/2019. számú intézkedés alapján kapott 3.165.815,- Ft-tal, valamint
- ▶ a 2018. évi előirányzat maradványok miatt 144.833.352,- Ft-tal emelkedett.

A Levéltár 2019. évi előirányzat-maradványának főbb jogcímei:

A 2019. évi gazdálkodásból származó előirányzat-maradvány összesen 471.697,- Ft volt, az alábbi megoszlásban:

Kötelezettségvállalással terhelt előirányzat-maradványok	
▶ Személyi juttatások	61.600,- Ft
▶ Munkaadókat terhelő járulék	10.780,- Ft
Kötelezettségvállalással terhelt előirányzat-maradvány összesen:	72.380,- Ft
Kötelezettségvállalással nem terhelt előirányzat-maradványok	
▶ Munkaadókat terhelő járulék	29.282,- Ft
▶ Dologi kiadások	370.035,- Ft
Kötelezettségvállalással nem terhelt előirányzat-maradvány összesen:	399.317,- Ft

A Levéltár a gazdálkodását a hatályos jogszabályokban és a belső szabályzataiban előírtak szerint végezte. A Levéltár rendelkezésére álló kiadási előirányzatok biztosították az alapfeladatok ellátásához szükséges pénzügyi fedezetet. A működési és felhalmozási kiadások finanszírozása, a szállítói számlák kifizetése folyamatosan biztosított volt. A Levéltár 2019. évben többletbevételt ért el az alaptevékenysége körében nyújtott szolgáltatásokból, illetve az NKA-hoz benyújtott sikeres pályázata alapján a feladatai ellátásához pályázati támogatáshoz is jutott.

A Levéltár gazdálkodását a hatékonyság, az átláthatóság és az ellenőrizhetőség jellemezte.

Összeállította:

Bikki István, Cseh Gergő Bendegúz, Szuhanyik Zoltán, Tóth Eszter

ARGEJÓ ÉVA

Recenzió

A dokumentumfilm mint a társadalom lelkiismerete. *Betekintő*, 2019/3. 121–129. www.betekinto.hu/sites/default/files/betekinto-szamok/2019_3_argejo.pdf

BANDI ISTVÁN

Kötetben megjelent tanulmány

Ostromlott vár. Fejezetek a Burg Kastl-i magyar gimnázium történetéhez az állambiztonsági források tükrében. In *Laborator Assiduus. A 70 éves Zombori István köszöntése*. Szerkesztette: Somorjai Ádám, Somorjai Gabi. Budapest, MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet – Magyar Nemzeti Levéltár, 2019. 349–354.

Folyóiratban megjelent tanulmányok

Az 1989-es romániai forradalom látható és láthatatlan aspektusai. *Rendszerváltó Archívum*, 2019/4. 12–17.

Kutatóárkok. A hungarikakutatás lehetőségei a bukaresti CNSAS levéltárában. *Magyar Kisebbség*, 2018/1–2. 7–22.

Idegen nyelvű közlemények

Calea schimbarii dictaturii comuniste prin dialogare. Revolutia din 1989 in Ungaria. In *Sesiunea stiintifica a Departamentului Istoria Romanilor, Universala si Arheologie a Facultatii de Istorie si Filozofie*. Ed. Aurel Zanoci. Chisinau, Universitatea de Stat din Moldova, 2019. 103–104.

Calea schimbarii dictaturii comuniste prin dialogare. „Revolutia” din 1989. In *Ungaria. Studia Universitatis Moldoviae, Ion Eremia emlékkötet*. Chisinau, 2019/4. 195–201.

Momentul istoric 1989 in relatiile romano-maghiare in contextul schimbarilor din cadrul pac-tului de la Varsovia. *Revista Militara*, Chisinau, 2019/1. 91–103.

BARÁTH MAGDOLNA

Folyóiratban megjelent tanulmány

„Manuilszkij hivat”. Gerő Ernő a Komintern központi apparátusában (1938–1941). *Múltunk*, 2019/2. 215–255.

Idegen nyelvű közlemény

Mit dem Gesicht nach Westen. Die Neuorientierung der ungarischen Aussenpolitik. In *Der erste Stein aus der Berliner Mauer. Das paneuropäische Picknick 1989*. Hrsg. Stefan Karner, Philuoo Lesiak. Graz – Wien, Leykam Verlag, 2019. 83–109.

BIKKI ISTVÁN

Beszámoló

Két levéltár – egy intézmény. Beszámoló a Történeti Levéltár 2018-ban végzett munkájáról.

Összeállította: Bikki István, Cseh Gergő Bendegúz. Budapest, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára, 2019. 46.

BORVENDÉG ZSUZSANNA

Önálló kötet

A kádári Magyarország titkos élete. Budapest, Kárpátia Stúdió, 2019. 292.

CSEH GERGŐ BENEDEGÚZ

Beszámolók

Két levéltár – egy intézmény. Beszámoló a Történeti Levéltár 2018-ban végzett munkájáról.

Összeállította: Bikki István, Cseh Gergő Bendegúz. Budapest, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára, 2019. 46.

Beszámoló a Levéltári Szakfelügyelet 2018. évi munkájáról és tapasztalatairól. *Levéltári Szemle*, 2019/2. 5–19.

Folyóiratban megjelent tanulmány

A Történeti Levéltár funkcióváltozásai. A nyitottság lehetőségei a magyar titkosszolgálati levéltárban. *Betekintő*, 2019/4. 81–91. www.betekinto.hu/sites/default/files/betekinto-szamok/2019_4_cseh_0pdf

Recenzió

A hírszerzés diplomáciája. Diplomácia, hírszerzés, állambiztonság. Szerkesztők: Andreides Gábor, M. Madarász Anita, Soós Viktor Attila. Budapest, Nemzeti Emlékezet Bizottsága, 2018. *Betekintő*, 2019/1. 81–91.

www.betekinto.hu/sites/default/files/betekinto-szamok/2019_1_cseh.pdf

CSERÉNYI-ZSITNYÁNYI ILDIKÓ

Önálló kötet

Aknamunka. Szabotázsperek a Rákosi-korszakban. Budapest, Jaffa Kiadó, 2019. 232.

Folyóiratban megjelent tanulmány

Komlós János államvédelmi fellépésének színterei. *Arc és Álarc*, 2019/1. 23–47.

JOBST ÁGNES

Kötetben megjelent tanulmányok

Politikai diszkrimináció egy nyugat-dunántúli település példáján: Csepreg (1945–1950). In *Vakvágány: A „szocializmus alapjainak lerakása” vidéken a hosszú ötvenes években*, 2. Szerkesztette: Horváth Gergely Krisztián. Budapest, MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont – Nemzeti Emlékezet Bizottsága, 2019. 11–34.

„Hadnaggyá avatták 1934-ben”: A Ludovika Akadémia két növendékének párhuzamos életrajza. In *Élet az arcvonalt mögött: Tanulmányok Szabó Péter hadtörténész tiszteletére*. Szerkesztette: Kincses Katalin Mária, Illésfalvi Péter. Budapest, HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum, 2019. 227–242.

Folyóiratban megjelent tanulmányok

Jelentések a befogadótáborokról. A keletnémet menekültellátás megszervezése 1989 nyarán.

Betekintő, 2019/3. 67–90. betekinto.hu/sites/default/files/betekinto-szamok/2019_3_jobst.pdf

„Politikai meggyőződésüket szívükben őrizték”. Rendszerváltás az *állambiztonságban*. *Archív-Net*, 2019/2. http://www.archivnet.hu/politikai-meggyozodesuket-szivukben-orizzek-rendszervaltas-az-allambiztonsagban_

Recenziók

DDR Spionage von Albanien bis Grossbritannien. Hrsg. Von Helmut-Enbergs – Thomas Wegener Fris. Frankfurt, Verlag für Polizeiwissenschaft, 2018. *Hadtörténelmi Közlemények*, 2019/4. 1010–1012.

„...Benes és Gottwald, Mikołajczyk és Bierut, Sztálin és Churchill ugyanazon az állásponton volt”. Gonda Gábor: Kitaszítva. Kényszermigráció, nemzetiségpolitika és földreform németek által lakott dél- és nyugat-dunántúli településeken 1944–1948. Pécs, Pécsi Hittudományi Főiskola, 2014. In *Vidéktörténet 2. Területi-társadalmi törésvonalak és a boldogulás útjai*. Szerkesztette: Horváth Gergely Krisztián, Ö. Kovács József et al. Budapest, MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2019. 331–334.

„Erélyesebb intézkedésekre szükség nem volt, mert az egyes községek a rájuk kivetett mennyiséget önként felajánlották.” Horváth Antal: Az irányított gazdaság hatása a gazdatársadalomra 1939–1949. Sopron vármegye, Csepregi járás. Szombathely, Szülőföld Kiadó, 2018. In *Vidéktörténet 2. Területi-társadalmi törésvonalak és a boldogulás útjai*. Szerkesztette: Horváth Gergely Krisztián, Ö. Kovács József et al. Budapest, MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2019. 351–354.

KÖBEL SZILVIA

Folyóiratban megjelent tanulmányok

„Az állam és a nép érdekében fogok eljárni”. A közigazgatási bíróság 1949-ben történt megszüntetésének körülményei és következményei. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 2019/3. 66–93. https://folyoiratok.uni-nke.hu/document/nkeszolgaltato-uni-nke-hu/WEB-PPB_2019_3-4_Kobel_66-93.pdf

A kőröshegyi gyülekezet történetéhez. II. 200 éves a kőröshegyi református templom. *Református JÓ Hír*, 2019/1. 6–8.

„A végső döntés illesse az illetékes minisztert!": A Magyar Közigazgatási Bíróság 1949-ben történt megszüntetésének előzményei. *Glossa luridica – Jogi Szakmai folyóirat*, 2019/1–2. 9–40.

KRAHULCSÁN ZSOLT

Kötetben megjelent tanulmányok

A pártelit „mentelmi joga” a Kádár-korszakban. A pártfunkcionáriusok elleni állambiztonsági nyomozások szabályozása. In *Az állampárt biztonsága. Tanulmányok a belügy és a kommunista párt kapcsolatrendszeréről a Kádár-korszakban*. Szerkesztette: Horváth Zsolt, Kiss Réka, Simon István. Budapest, Nemzeti Emlékezet Bizottsága, 2019. 205–263.

Márciusban Újra Kezdjük... Nemzeti ellenállási mozgalom vagy állambiztonsági provokáció? In *Az állampárt biztonsága. Tanulmányok a belügy és a kommunista párt kapcsolatrendszeréről a Kádár-korszakban*. Szerkesztette: Horváth Zsolt, Kiss Réka, Simon István. Budapest, Nemzeti Emlékezet Bizottsága, 2019. 389–425.

MÜLLER ROLF

Szerkesztett kötet

Terror 1918–1919. Forradalmárok, ellenforradalmárok, megszállók. Társszerkesztő: Takács Tibor, Tulipán Éva. Budapest, Jaffa Kiadó, 2019. 247.

Kötetben megjelent tanulmányok

A Politikai Rendőrség. In *Összeér a közös múlt. Negyedszázad mögöttünk. Az 1945–56 közötti Magyar Politikai Elítéltek Közössége jubileumára*. Szerkesztette: Vennes Aranka. Budapest, 1945–56 közötti Magyar Politikai Elítéltek Közössége, [2019], 19–25. <https://mpek.hu/wp-content/uploads/2019/08/%C3%96SSZE%C3%89R-A-K%C3%96Z%C3%96S-M%C3%9ALT.pdf>

A Belügyminisztérium Államvédelmi Hatósága – szervezettörténeti vázlat (1948. szeptember – 1949. december). *Betekintő*, 2019/4. 5–33.

http://betekinto.hu/sites/default/files/betekinto-szamok/2019_4_muller_0.pdf

Ismeretterjesztő munka

Az én hőszám: Nagy Gáspár. *Múlt-kor*, 2019/3. 146.

ORBÁN-SCHWARZKOPF BALÁZS

Folyóiratban megjelent tanulmány

Az Onódy-ügy különös mellékszereplője: Szóbel Ármin története. *Betekintő*, 2019/4. 94–101. www.betekinto.hu/sites/default/files/betekinto-szamok/2019_4_orban_schwarzkopf

ORGOVÁNYI ISTVÁN

Ismeretterjesztő munka

Tiltott határátlépési esetek a nyugati határon. *Rubicon*, 2019/7. 24–35.

PALASIK MÁRIA

Ismeretterjesztő munkák

Kovács Béla – küzdelem a nemzeti demokráciáért. A kommunizmus áldozatainak emléknapja.

Beszélgetés a Karc FM Farkasverem 2017. február 26-i és március 5-i adásában. In *Farkasverem. Történelemórák a Karc FM-en*. Szerkesztette: Belényesi Csaba, Máté Áron. Budapest, Brossbolder, 2019. 173–202.

Hogyan nyelt el a föld egy magyar hírszerzőt? Budapest – Bécs – Párizs – Bern. 1. rész. *Interpress Magazin*, 2019/10. 72–78.

Hogyan nyelt el a föld egy magyar hírszerzőt? Budapest – Bécs – Párizs – Bern. 2. rész. *Interpress Magazin*, 2019/11. 88–93.

Hogyan nyelt el a föld egy magyar hírszerzőt? Budapest – Bécs – Párizs – Bern. 3. rész. *Interpress Magazin*, 2019/12. 52–82.

Egy dezertált magyar hírszerző tanúvallomása Amerikában. (Washington, 1966. március). *Interpress Magazin*, 2019/6. 52–59.

A hetven évvel ezelőtt lemondott köztársasági elnök, Tildy Zoltán eltávolítása a hatalomból. *Interpress Magazin*, 2019/3. 58–65.

PAPP ISTVÁN

Recenziók

Karpaszomány, krimi, kitelepítés. Egy család határai. Markó György – Sándor Ákos – Sz. Kovács Éva: A teniszbajnok. Pétery Jenő és egy polgári család élete és viszontagságai a XX. században. *Betekintő*, 2019/4. 118–123. www.betekinto.hu/sites/default/files/betekinto-szamok/2019_4_papp_0.pdf

Az őszirózsás forradalom közben. Hatós Pál: Az elátkozott köztársaság. *Hitel*, 2019/10. 118–123. Az őszitől az íróasztalig. Szili József: Önéletrajz-töredék. Utak, pályák, állomások. *Hitel*, 2019/7. 125–128.

Tétova útkeresés. A magyar szociográfia a 20–21. században. Szerkesztette: Tóth Pál Péter. *Alföld*, 2019/4. 119–123.

PETRÁS ÉVA

Önálló kötet

Álarcok *mögött*. *Nagy Töhötöm életei*. Budapest – Pécs, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára – Kronosz Kiadó, 2019. (ÁBTL Monográfiák).

PÓCS NÁNDOR

Folyóiratban megjelent tanulmányok

Egy hosszan „ébredő” túlélőművész: Zsabka Kálmán pályarajza. I. Társszerző: Bartha Ákos, Szécsényi András. *Múltunk*, 2019/2. 138–181.

Egy hosszan „ébredő” túlélőművész: Zsabka Kálmán pályarajza. II. Társszerző: Bartha Ákos, Szécsényi András. *Múltunk*, 2019/3. 234–276.

Ismeretterjesztő munka

A rendíthetetlen őrségváltogató. Zsabka Kálmán botrányos élete. Társszerző: Bartha Ákos, Szécsényi András. *Múlt-kor*, 2019/1. 91–95.

SOÓS MIHÁLY

Folyóiratban megjelent tanulmány

Portugália a szegfűk forradalma után (1974–1976). Szocializmus vagy polgári demokrácia? A portugál „rendszer váltás” a magyar állambiztonsági szervek iratainak tükrében. *Arc és Álarc*, 2019/1. 65–88.

SZ. KOVÁCS ÉVA

Kötet társszerzőkkel

A teniszbajnok. Pétery Jenő és egy polgári család élete és viszontagságai a XX. században. Társszerzők: Markó György, Sándor Ákos. Budapest, Nemzeti Emlékezet Bizottsága, 2019. 202.

SZEKÉR NÓRA

Kötetben megjelent tanulmányok

A magyar Nobel-díjasok kulturális háttere és Harsányi János példája. In *Egy csodálatos magyar elme. Harsányi János élete és munkássága.* Budapest, CEPoliti Kiadó, 2019. 23–65.

Egy fegyverszüneti küldöttség története. In *Krónikalapok Horváth Miklós tiszteletére.* Szerkesztette: Galambos István, Németh Máté, Wirth Gábor. Budapest, Történeti Ismeretterjesztő Társulat Egyesület, 2019. 61–73.

Folyóiratban megjelent tanulmányok

Vasdényey István, a kistarcsai táborparancsnok embermentő tevékenysége. *Betekintő*, 2019/1. 58–80. www.betekinto.hu/sites/default/files/betekinto-szamok/2019_1_szeker.pdf

Szárszó előzményei. Kormányzati segítség egy ellenzéki tanácskozás szervezőinek. *Magyar Szemle*, 2019/11–12. 68–76.

Ismeretterjesztő munkák

Kilincs a túloldalon. A rendszerváltozáshoz vezető út. *Múlt-kor*, 2019/2. 95–100.

Szovjet és magyar kommunista koncepciók perke jellemzői. Beszélgetés a Karc FM Farkasverem 2016. október 16-i és november 27-i adásában. In *Farkasverem. Történelemórák a Karc FM-en.* Szerkesztette: Belénessy Csaba, Máté Áron. Budapest, Brossbolder, 2019. 36–64.

Előszó Atzél Ede Honfoglalás című kötetéhez. In Atzél Ede: *Honfoglalás.* Budapest, szerzői kiadás, 2019. 6–7.

Idegen nyelvű közlemények

Otto von Habsburg and the Lifting of the Iron Curtain. In *Before the Berlin wall fell.* Eds. Jan Draus, Maciej Szymanowski. Warszawa, Wydawnictwo Sajnowe, 2019. 109–126.

The Hungarian–Austrian Border as Seen from Bonn, East Berlin and Budapest. In *Before the Berlin wall fell.* Eds. Jan Draus, Maciej Szymanowski. Warszawa, Wydawnictwo Sajnowe, 2019. 140–156.

Otto von Habsburga upadek zelaznej kurtyny. In *Zanim uadl mur Berlinski.* Eds. Jan Draus, Maciej Szymanowski. Warszawa, Wydawnictwo Sajnowe, 2019. 109–126.

Granica wegiersko–austriacka z perspektywy Bonn, Berlina i Budapesztu. Otto von Habsburga upadekzelaznej kurtyny. In *Zanim uadl mur Berlinski.* Eds. Jan Draus, Maciej Szymanowski. Warszawa, Wydawnictwo Sajnowe, 2019. 135–151.

SZŐNYEI TAMÁS

Folyóiratban megjelent tanulmány

Valódi hálózat – virtuális iratgyűjtő. „Pécsi Zoltán” lappangó Munka-dossziéjának rekonstrukciója. *Betekintő*, 2019/2. 98–110.

www.betekinto.hu/sites/default/files/betekinto-szamok/2019_2_szonyei.pdf

Ismeretterjesztő munkák

Célkeresztben a zene. Újhullámos plakátok az állambiztonsági dokumentumok tükrében. Budapest, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára, 2019. 26.

Veszélyes vizeken. A Balaton mint az állambiztonsági szervek elhárítási területe. Budapest, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára, 2019. 25.

Jó Mulatschag, némi munka – avagy a belső elhárítás és a Drahdwaberl együttes. In *A Petőfi Csarnok – Ifjúság és szabadidő-politika 1985–1993.* Budapest, Rózsavölgyi Kiadó, 2019. 144.

Idegen nyelvű közlemény

Botschaften an die Wand geklebt – Wie die visuell wertvollen Konzertplakate der 1980er auch die Arbeit der Staatssicherheit illustrieren können. In *Warschauer Punk Pakt – Punk im Ostblock 1977–1989.* Hrsg. Alexander Pehlemann. Mainz, Ventil Verlag, 2019. 145–152.

TAKÁCS TIBOR

Szerkesztett kötet

Terror 1918–1919. Forradalmárok, ellenforradalmárok, megszállók. Társszerkesztő: Müller Rolf, Tulipán Éva. Budapest, Jaffa Kiadó, 2019. 247.

Tanulmányok kötetben

Az állambiztonsági hálózat létszáma és összetétele a Kádár-korszakban. In *Az állampárt biztonsága. Tanulmányok a belügy és a kommunista párt kapcsolatrendszeréről a Kádár-korszakban.* Szerkesztette: Horváth Zolt, Kiss Réka, Simon István. Budapest, Nemzeti Emlékezet Bizottsága, 2019. 265–342.

Erőszak ellenfényben. Szamuely Tibor az ellenforradalmi rezsimben. In *Terror 1918–1919. Forradalmárok, ellenforradalmárok, megszállók.* Társszerkesztő: Müller Rolf, Tulipán Éva. Budapest, Jaffa Kiadó, 2019. 137–174.

Ismeretterjesztő munka

Gátlások nélkül. Szamuely Tibor 1919-ben. *Múlt-kor*, 2019/1. 62–69.

VÖRÖS GÉZA

Ismeretterjesztő munka

A tanár és a bíboros. Mindszenty megfigyelése, 1945–1948. *Rubicon*, 2019/6. 22–24.

ZSIDAI ÁGNES

Idegen nyelvű közlemény

Necessary Losses? Thoughts about the transpance investigation during the change of regime in Hungary? In *Law, Rights and Social Values in Japan and Hungary. Studies on the Cultural Bases and Historical–Theoretical Contexts of the Law*. Eds. Tamio Mitoma, Jenő Szmodis. Japan, Chubunihon Kyoiku Bunkakai Ltd., 2019. 139–152.

Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára

1067 Budapest, Eötvös u. 7.

Telefon: (1) 478-6020

Fax: (1) 478-6036

E-mail: info@abtl.hu

Honlap: www.abtl.hu

Postacím: 1369 Budapest, Pf. 367

Ügyfélszolgálat

Telefon: (1) 478-6025

Ügyfélszolgálati és kutatótermi nyitvatartás

Hétfő, szerda: 9–16

Kedd, csütörtök: 10–18